

EK:N JA SEN JÄSENLIITTOJEN EHDOTUKSIA SÄÄNTELYN SUJUVOITTAMISEKSI

- VUODEN 2015 SÄÄNTELYSELVITYKSEN LIITE PÄIVITETTYNÄ

Sisällys

Johdanto

1. Verotus	9
1.1 Arvonlisäverolaki – Digitaalisten tuotteiden veroneutraalisuus (UUSI EHDOTUS)	9
1.2 Sähkövero – konesalien sähkövero (UUSI EHDOTUS)	9
1.3 Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta tulisi kumota (ASIA HOIDETTU)	9
2. Kilpailua lisättävä usealla toimialalla (UUSI EHDOTUS)	9
2.1 Alkoholin vähittäismyynnin kilpailun lisääminen (UUSI EHDOTUS)	9
2.2 Reseptivapaiden itsehoitolääkkeiden myynnin avaaminen kilpailulle (UUSI EHDOTUS)	10
2.3 Kilpailun lisääminen työeläkevakuuttamisessa (UUSI EHDOTUS)	10
2.4 Kilpailun avaaminen ensihoito-palveluissa ja sairaankuljetuksissa (UUSI EHDOTUS)	10
2.5 Kilpailun lisääminen perusopetuksessa (UUSI EHDOTUS)	11
2.6 Kilpailun lisääminen jätehuollossa (UUSI EHDOTUS)	11
3. Rahoitus, sijoitus ja vakuutus	11
3.1 Suomalaisen sijoitusrahastolainsäädännön erityispiirteet estävät ulkomaisia sijoituksia (KÄSITTELY KESKEN)	11
3.2 Finanssialalle esitetyt kansalliset varautumisvaatimukset (KÄSITTELY KESKEN)	12
3.3 Rahoitusvakuusdirektiivin edellyttämät muutokset verolainsäädäntöön on laiminlyöty (VALMISTELUA EI ALOITETTU)	13
3.4 Kansalliset rahanpesusäännökset (KÄSITTELY KESKEN)	13
3.5 Fivan ja Suomen Pankin ajamat uudet makrovakaussäädökset kuten asuntolainojen lyhennyspakko, laina-aikojen pituuden sääntely ja lainamäärien rajoittaminen suhteessa kotitalouden tuloihin ovat kansallista lisäsääntelyä (UUSI EHDOTUS)	13
3.6 Eurooppalaisten finanssivalvojen sääntely (UUSI EHDOTUS)	14
3.7 Eurooppalainen johdannaismarkkinoiden sääntely ulottuu liian laajalle (UUSI EHDOTUS)	14
3.8 Finanssialan päällekkäiset raportointivelvoitteet (UUSI EHDOTUS)	15
4. Ympäristöön liittyvät asiat	16
4.1 Ympäristöluvut ja lupajärjestelmät (KÄSITTELY KESKEN, ETENEE, PAINOPISTE JATKOSSA DIGITALISAATIOON)	16
4.2 Kansalliset tuottajavastuujärjestelmät asettavat suomalaiset toimijat epäedulliseen kilpailuasemaan ulkomaiseen verkkokauppaan verrattuna (UUSI EHDOTUS)	16
4.3 Energia- ja teknologia-alaa koskevat toimilupa-asiat, lupakäytännöt ja vakuutukset	17
4.3.1 Muuntamoiden rakentamisen lupakäytännöt (UUSI EHDOTUS)	17
4.3.2 Sähkölaitteistojen sijoittaminen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen (KÄSITTELY KESKEN)	18
4.3.3 Sähkön varastointilaitteistojen sijoittaminen (UUSI EHDOTUS)	18
4.3.4 Energiatuotantolaitosten kaavoitus-, YVA- ja lupaprosessit (KÄSITTELY KESKEN, ETENEMÄSSÄ HYVÄÄN SUUNTAAN)	19
4.3.5 Tuulivoimarakentamisen lupamenettely ja menettelystä aiheutuva haitta (KÄSITTELY KESKEN JA MENETTELYJÄ OSITTAIN SELKIYTETTY JA SUJUVOITETTU)	19
4.3.6 Turvetuotannon luvitus (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	20
4.3.7 Ympäristöluvitukset (KÄSITTELY KESKEN, ETENEE, PAINOPISTE JATKOSSA DIGITALISAATIOON)	20
4.3.8 Tuhkan hyötykäyttö maarakentamisessa (KÄSITTELY KESKEN)	20
4.3.9 Maa-ainesjätteet ja jätteiden hyötykäytön lisääminen (UUSI EHDOTUS)	21

4.3.10 Pakkausasetuksen vastaanottoverkoston kohtuullistaminen (KÄSITTELY KESKEN, EDENNYT KOHTUULLISEEN SUUNTAAN)	21
4.3.11 Jätepuitedirektiivi ja kansallinen implementointi (KÄSITTELY KESKEN)	21
4.3.12 Viranomaisten käytännöt ja tulkinnat jotka liittyvät ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjätteen käsittelyyn (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	22
4.3.13 EU:n jätedirektiivi ja REaCH-asetus (KÄSITTELY KESKEN)	22
4.3.14 REACH-asetuksen 1907/2006 lupamenettely (UUSI EHDOTUS)	22
5. Valvonta ja viranomaisten toiminta	23
5.1 Viranomaisten toiminta	23
5.2 Puutteelliset järjestelmät	23
5.3 Riskinarviointi	23
5.4 Palveluprosessit	23
5.5 Viranomaisille laaditut ohjeet	23
5.6 Tulkintojen yhdenmukaistaminen	24
5.7 Valitusasioiden käsittelyn tehostaminen erityisesti kaava- ja ympäristöasioissa (UUSI EHDOTUS)	24
6. Liikenne	24
6.1 Hankintasopimusten muutosehdot (KÄSITTELY KESKEN)	24
6.2 Tarjoajien valinta (KÄSITTELY KESKEN)	24
6.3 Ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa (KÄSITTELY KESKEN)	25
6.4 Autoliikennealaa koskevat toimilupa-asiat	25
6.4.1 Joukkoliikennelupa, tavaraliikennelupa – luvat tulisi pidentää 5 vuodesta 10 vuoteen (KÄSITTELY KESKEN, ETENEMÄSSÄ HYVÄÄN SUUNTAAN)	25
7. Kaavoitus	26
7.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki - vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset (KÄSITTELY KESKEN)	26
7.2 Kiinteistöjen käyttötarkoituksen muuttaminen (UUSI EHDOTUS)	26
8. Markkinointi ja mainonta	27
8.1 TV- ja radiomainonnan rajoittaminen (UUSI EHDOTUS)	27
8.2 Alkoholimainonta (KÄSITTELY KESKEN)	27
8.3 Lääkkeiden markkinointi (KÄSITTELY KESKEN)	27
9. Sopimus- ja elinkeinovapaus	27
9.1 Laki vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista (ASIA HOIDETTU, LAKI KUMOTTU)	27
10 Yhtiölainsäädäntö	27
10.1 Listayhtiöiden kvartaaliraportointia koskeva helpotus käyttöön (ASIA HOIDETTU)	27
10.2 Pienten konsernien vapauttaminen konsernitilinpäätöksen laatimisesta (ASIA HOIDETTU)	27
10.3 Mikroyrityshelpotukset täysimääräisesti käyttöön (ASIA HOIDETTU)	28
10.4 Työnantajan raportointivelvoitteet (KÄSITTELY KESKEN)	28
10.5 Toimintakertomuksen tilintarkastusvelvollisuuden poistaminen (ASIA HOIDETTU)	28
10.6 Yrityssaneerauslain päivittäminen (UUSI EHDOTUS)	28
10.7 Julkiset hankinnat ja kilpailu – tarjouskilpailun voittaneen yrityksen velvoite tilata rikosrekisteriotteita hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä (UUSI EHDOTUS)	28

10.7.1 Kilpailu ja määräävä markkina-asema päivittäistavarakaupassa (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	29
11. Palveluala	30
11.1 Tilaajavastuulainsäädäntö ja ulkomaiset alihankkijat (KÄSITTELY KESKEN)	30
11.2 Tavaraliikennelain suhde tilaajavastuulainsäädäntöön (KÄSITTELY KESKEN)	30
11.3 Telealan kiristetty sääntely (KÄSITTELY KESKEN)	30
11.4 Digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely – kansalliset säädökset vs. globaalit käytännöt (KÄSITTELY KESKEN)	31
11.5 Luova työ ja työaikalainsäädäntö (KÄSITTELY KESKEN)	31
11.6 Kuljetusten valvonta (UUSI EHDOTUS)	31
12. Media-ala	31
12.1 Kuvaohjelmien luokittelu- ja merkintävelvoitteet (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	31
12.2 Taajuusmaksut (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	32
12.3 Tekijänoikeuden luovutuksia koskeva erityissääntely (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	32
12.4 Vapaakappaleaineistojen luovutusvelvollisuus (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	32
12.5 Televisiotoiminnan valvontamaksut (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	32
13. Majoitus- ja ravintola-ala	33
13.1 Yökahvilana toimimisen ilmoitusmenettely poistettava (ASIA HOIDETTU JA MAHDOLLISESTI JATKOSSA KOKO AUKIOLO VAPAUTETAAN)	33
13.2 Määräaikaisen anniskeluluvan hakeminen (KÄSITTELY KESKEN)	33
13.3 Mahdollisuus lähettää tieto korjauksen tekemisestä sähköisesti (KÄSITTELY KESKEN)	33
13.4 Suunnitelmien yhdistäminen (KÄSITTELY KESKEN)	33
13.5 Ulkotarjoilualueen perustamisen helpottaminen (KÄSITTELY KESKEN)	33
13.6 Postilaki (KÄSITTELY KESKEN)	34
13.7 Lupahakemuksiin ja ilmoituksiin liitettävien tietojen vähentäminen (KÄSITTELY KESKEN)	34
14. Lääketeollisuus	34
14.1 Laki lääkkeiden velvoitevarastoinnista (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)	34
15. Hyvinvointiala	35
15.1 Optikon itsenäistä ammatinharjoittamista rajoittava säädös estää toimivan näönhuollon työnjaon (UUSI EHDOTUS)	35
15.2 Toimipaikkojen tarkastukset (KÄSITTELY KESKEN)	36
15.3 Hyvinvointialaa koskevat lupa-asiat (KÄSITTELY KESKEN)	36
15.3.1 Itsenäisten ammatinharjoittajien toimiluvat (KÄSITTELY KESKEN)	36
15.3.2 Uuden toimintayksikön toimilupa (KÄSITTELY KESKEN)	36
15.3.3 Terveyspalvelualan palveluntuottajan työntekijämääräykset (KÄSITTELY KESKEN)	36
15.3.4 Toimilupien päällekkäiset ja pitkät käsittelyajat (KÄSITTELY KESKEN)	37
15.3.5 Sairaanhoidtajien rajattu lääkkeenmääräämisoikeus (UUSI EHDOTUS)	37
15.4 Sosiaalipalveluala	37
15.4.1 Sosiaalipalveluiden tuotantoon liittyviä alan erityislainsäädännöstä tulevia yritystoimintaa haittaavia lainkohtia: (UUSIA EHDOTUKSIA)	37
15.4.2 Erityisryhmien asumispalvelun asumista koskevat vuokrasopimukset (UUSI EHDOTUS)	37
15.4.3 Erityisryhmien asumispalvelua koskevien laatu- ja suunnitteluohjeiden sitovuus (UUSI EHDOTUS)	38
16. Elintarvikkeet	38

16.1 Asetus kalan nosto- ja pyyntipäivän ilmoittamisesta (HOIDETTU)	38
16.2 EU:n elintarviketietoasetusta (1169/2011) pidemmälle menevät kansalliset säädökset (KÄSITTELY KESKEN)	39
17. Vireillä olevaa EU-sääntelyä, johon tulisi kiinnittää jatkossa huomiota	39
17.1 Komission 15.7.2015 ehdotus energiamerkintädirektiivin uusimisesta (UUSI EHDOTUS)	39
17.2 Tekijänoikeusdirektiivi 2001/29/EY (UUSI EHDOTUS)	40
17.3 EU:n arvopaperimarkkinasääntely: markkinoiden väärinkäyttöasetus MAR (Market Abuse Regulation) (UUSI EHDOTUS)	41
17.4 EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679): Artikla 83 mukaisen hallinnollisen sakon määrääminen (UUSI EHDOTUS)	41

Johdanto

Norminpurkutalkoissa hyvä vauhti

Konkreettiset saavutukset paremman sääntelyn tavoitteiden suhteen puhuvat puolestaan. Viimeisten puolentoista vuoden aikana maan hallitus on kyennyt tehokkaasti sujuvoittamaan sääntelyä tai purkamaan sitä. **Tuloksia on saavutettu niin kansallisen sääntelyn tehokkaassa sujuvoittamisessa kuin myös asianmukaisessa EU-sääntelyn implementoinnissa sekä uusien toimielinten luomisessa.**

Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen oli tärkeä asia ja sillä on ollut positiivisia vaikutuksia työllisyyteen ja kasvun luomiseen. Majoitus- ja ravitsemisalalan lukuisat helpotukset todistavat, että todellista halua ja kykyä elinkeinotoimintaa rajoittavan ja hankaloittavan sääntelyn purkamiseen on laaja-alaisesti. Ja lisää helpotuksia on luvassa. EU-tason lainsäädäntöpaketteja on implementoitu siten, että on rohkeasti uskallettu ottaa käyttöön EU:n sallimat huojennukset, tästä esimerkkinä EU:n tilinpäätösdirektiivin implementointi osaksi kirjanpitolakia tavalla, joka lisäsi erityisesti mikro- ja pienyritysten valinnanvapautta ja joustavuutta kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen suhteen. Myös avoimuusdirektiivin sallima kvartaaliraportointia koskeva huojennus listayhtiöille saatiin voimaan. Kansallista ylisääntelyä onnistuttiin karsimaan, kun toimintakertomuksen tilintarkastusvelvoitteesta luovuttiin. Prosesseja on käynnistetty viranomaisten lupakäytäntöjen yhdistämiseksi ja sujuvoittamiseksi.

Vuoden 2016 keväällä toimintansa aloitti **vaikutusarviointineuvosto**, jonka perustamista esitimme vuoden 2015 sääntelyselvityksessä. Vaikutusarviointineuvosto on ottanut aktiivisesti ja perusteellisesti kantaa moniin hallituksen esitysluonnoksiin ja sen rooli on tärkeä säädösvalmistelun tason valvonnassa. Hallitus on toteuttanut vahvasti hallitusohjelmaan otettuja paremman sääntelyn tavoitteita. Eri ministeriöiden listaukset sääntelyn sujuvoittamisesta tai purkamisesta ovat varsin kattavia ja yksityiskohtaisia. Näin tehokasta sääntelyn sujuvoittaminen ei ole ollut koskaan aiemmin.

Vaikka lukuisia tavoitteita on saavutettu, paljon riittää vielä tehtävää. Joillain toimialoilla eteneminen ei ole ollut yhtä selkeää. Olemme päivittäneet vuoden 2015 sääntelyselvityksemme liitteenä olleen yksityiskohtaisen ns. norminpurkulistan. Lista sisältää konkreettisia esimerkkejä sääntelyn aiheuttamista ongelmista ja meidän ratkaisuehdotuksemme näihin ongelmiin. Listaa on päivitetty siten, että kaikki hoidetut tai edistyneet hankkeet on kuvattu sinisellä värillä. Uudet ehdotuksemme olemme kuvanneet vihreällä värillä. Kaikki vuonna 2015 listaamamme sääntelyn sujuvoittamisehdotukset, jotka ovat joko kesken tai joiden osalta ei ole vielä aloitettu valmistelua, ovat esitettyinä listalla joko "Käsittely kesken" tai "Valmistelua ei aloitettu" -maininnoilla. Lista käsittelee pääasiallisesti kansallisia sääntelyesimerkkejä, mutta listan lopussa on myös muutamia EU-tason lainsäädäntöesimerkkejä ja meidän näkemyksiämme siitä, millaista huomiota niihin tulisi kiinnittää asioiden jatkovalmisteluissa. Lista on päivitetty yhteistyössä EK:n jäsenliittojen kanssa ja se perustuu myös yrityksiltä saatuihin kommentteihin.

Sääntelyn sujuvoittaminen on pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta erityisen tarpeellista. Pienempien yhtiöiden resurssit eivät mahdollista erikoisosaamista eri sääntelyn osa-alueille. Sääntelyn kustannustaakka ja varsinaisen liiketoiminnan ulkopuolisen toimintaan uhrattu ajankäyttö muodostavat rasitteen yrittäjille. Toki elinkeinoelämä ymmärtää sääntelyn tarpeen yhteiskunnan eri

osa-alueilla, mutta sen tulisi olla mahdollistavaa, yksinkertaista, perusteiltaan ymmärrettävää ja päällekkäisyydet välttävää. Viranomaisten palvelulupauksen tulee olla ajallisesti kohtuullista. Kaikilla näillä tavoitteilla mahdollistetaan yritysten tehokkaampi toiminta parantaen niiden työllistämiskykyä.

Työ- ja elinkeinoministeriön aktiivinen ote elinkeinoelämän kustannusten hillitsemisessä - ”One in one out” -pilottihanke alkaa

Muutamissa Euroopan maissa on otettu käyttöön niin sanottu Yksi yhdestä -periaate (joissain jopa yksi kahdesta tai jopa yksi kolmesta), etteivät sääntelystä yrityssectorille aiheutuvat kustannukset kasvaisi. **Yksi yhdestä -periaatteen (One in, One out) soveltaminen tarkoittaa sitä, että lakiehdotuksen sisältämät, yrityksiin kohdistuvat välittömät sääntelykustannukset tulisi korvata vastaavan suuruisella sääntelykustannusten vähentämisellä toisessa yhteydessä.** Periaatteen soveltamista kokeillaan kansalliseen lainsäädäntöön työ- ja elinkeinoministeriön lainsäädäntötyössä vuonna 2017.

Tavoitteena on arvioida lakiesityksen aiheuttamat ja yrityksiin kohdistuvat välittömät kustannuslisäykset ja välittömät kustannussäästöt lähtökohtaisesti kaikissa työ- ja elinkeinoministeriössä tänä vuonna valmisteltavissa hallituksen esityksissä, jotta tarvittaessa voidaan tasapainottaa yrityksille sääntelystä aiheutuvaa sääntelytaakkaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön pilottihanke sääntelykustannusten hillitsemisessä on kannatettava ja tärkeä askel kohti entistä tehokkaampaa sääntelyä. Elinkeinoelämän keskusliitto osallistuu yhtenä tahona pilottihankkeeseen. Olisi tärkeää, että jatkossa yksi yhdestä -periaatteen mukainen toiminta saataisiin käyttöön kaikissa ministeriöissä.

Yksi yhdestä -periaatteen mukainen kustannusten hillintä tarkoittaa käytännössä sitä, että kustannukset eivät nouse nykytasosta. Jatkossa tulisi asettaa tavoitteeksi myös sääntelystä elinkeinoelämälle aiheutuvien kustannusten vähentäminen, eli yksi kahdesta tai jopa yksi kolmesta -periaatteen mukainen toiminta.

Säännösten soveltaminen, tulkinta eri viranomaisissa eri tavalla on ongelma

On lukuisia esimerkkejä, joissa itse sääntely ei varsinaisesti ole ongelma, vaan se, että **sääntelyä sovelletaan ja tulkitaan eri viranomaisten taholla eri tavoin.** Monin paikoin viranomaiskäytännöt tai -ohjeet tiukentavat lain vaatimustasoa. Tämä synnyttää epävarmuutta ja riskejä yritystoiminnalle. Ennustettavuus ja jatkuvuus ovat hyvin tärkeitä arvoja erityisesti viranomaisten toiminnassa. Säännönmukaisuutta ja toiminnan ennustettavuutta ja yhdenmukaisuutta pitäisi kyetä vahvasti lisäämään. Yrityksen tulee voida luottaa siihen, että viranomaiset päätyvät samanlaisissa asioissa vastaavin perusteluin samanlaisiin ratkaisuihin. Viranomaisten ei tulisi myöskään lisätä EU-sääntelyä pidemmälle meneviä kansallisia lisämääräyksiä tai -ohjeita.

Digitalisaatiota ei saa unohtaa sääntelyssä

Yhteiskunnan digitalisoituminen haastaa myös kovaa vauhtia nykyistä lainsäädäntöä. Digitalisaatio on yksi keskeisistä globaaleista trendeistä, joka muuttaa ihmisten käyttäytymistä ja tapoja tehdä liiketoimintaa. Digitalisoituminen lisää kansainvälistä kilpailua.

Digitalisaation täysimittainen toteutuminen tuo tuottavuus- ja tehokkuushyötyjä, mutta lainsäädännön tulee vastata nopeasti uusien toimintamallien tuomiin vaatimuksiin. Toimintaympäristön pitää olla kunnossa, jotta edelläkävijänä voidaan vastata lisääntyvään kilpailuun. Esimerkiksi työaikalainsäädännön tulee huomioida paremmin tietualan yritysten tarpeita. Jatkossa tulisi muun

muassa edistää digitaalisten tuotteiden veroneutraalisuutta. Tämän lisäksi myös yhtiöoikeuden digitalisaatiota pohditaan niin kansallisesti kuin EU -tasolla. On tärkeää, että sähköisten palveluiden ja erilaisten joustavien teknologisten ratkaisujen mahdollisuuksia pohditaan laaja-alaisesti myös sääntelyn sujuvoittamisen ja hallinnollisen taakan vähentämisen keinoina. Selkeän lainsäädäntöympäristön ohella on myös keskeistä, että teollisen datan hyödyntäminen voidaan alan innovaatioedellytysten mahdollistamiseksi jättää sopimusteknisten keinojen varaan.

Elinkeinoelämän kannalta keskeistä on luoda kilpailukykyinen toimintaympäristö, joka kannustaa yrityksiä luomaan uutta liiketoimintaa, investoimaan ja hyödyntämään digitalisaation mahdollisuudet täysimääräisesti. DSM-strategian toimeenpanossa on tärkeitä pyrkiä selkeään, mahdollistavaan ja nykyistä kevyempään sääntely-ympäristöön, joka takaa eri toimijoille tasaveroiset pelisäännöt.

Tietosuoja ja tietoturva

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen voimaantulon yhteydessä **tietosuojan ja tietoturvan takaamiseen liittyvä hallinnollinen taakka kasvaa yritystoiminnassa merkittävästi**, aiheuttaen elinkeinonharjoittajille uusia organisatorisia ja teknisiä velvoitteita sekä myös hallinnollisia velvoitteita rekisteröityjen ja valvovan viranomaisen suuntaan. Tietosuoja-asetukseen sisältyy tiettyä kansallista liikkumavaraa, jolla voidaan säilyttää yhtäältä jäsenvaltiossa ennestään voimassaolevia, mutta toisaalta myös ottaa käyttöön uusia tietojen käsittelyä koskevia erityisvaatimuksia. Myös keinoja asetuksesta aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämiseksi näin ollen löytyy.

Tietosuoja-asetuksessa annettua kansallista liikkumavaraa tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää siten, että henkilötiedon käsittelyn rajoitukset eivät muodosta tarpeetonta estettä innovatiivisten tuotteiden ja palveluiden kehittämiselle ja kaupallistamiselle, julkisten palvelujen yksityistämiseksi, sananvapauden käytölle tai henkilötietoja ja uutta teknologiaa hyödyntävälle tutkimukselle.

Kansallisen liikkumavaran ohella tietosuoja-asetus myös paikoin velvoittaa jäsenvaltioita sääntelemään kansallisesti tietyistä erityiskysymyksistä; Suomen tulee asetuksen mukaan muun muassa varmistaa, että asetuksen soveltamisen valvonnalle on olemassa viranomainen.

Tietosuoja-asetuksen ohella määräyksiä datakeskeiselle toiminnalle ja sen valvonnalle annetaan myös muissa sääntelyinstrumenteissa, mukaan lukien EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivissä (NIS), tekeillä olevassa sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksessa (E-Privacy) sekä eräissä sektorikohtaisissa laeissa. Tietoturvaa - ja suojaa käsittelevissä lainsäädännöissä on leimallista, että niissä toistuu omilla soveltamisaloillaan identtisiä määritelmiä tai päällekkäisiä vaatimuksia, jotka kuitenkin ovat asiayhteytensä vuoksi tulkinnallisesti erilaisia ja johtavat toisistaan riippumattomiin toimenpiteisiin säännösten sovellusalojen limittyessä.

Käytännössä soveltamisalojen limittyminen voi näkyä esimerkiksi päällekkäisinä ilmoitusvelvollisuuksina, kuulemismenettelyinä tai kumulatiivisena sanktioharkintana. Tietosuoja- ja tietoturvalainsäädäntöä käsittelevän lainsäädäntöympäristön kansallisessa implementointiprosessissa onkin tärkeitä, että lainsäädännön noudattamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka minimoidaan yhteensovittamalla kansallista lainsäädäntöä, sen valvonnan roolitusta ja liikkumavaran tarjoavien piiriin kuuluvia säännöksiä siten, että niiden soveltamisalan piiriin kuuluvat toimijat eivät joudu kohtuuttomaan säännösten ristivetoon. Myös se, että NIS-direktiiviä kansallisesti sovelletaan vain aidosti keskeisiin toimijoihin, on lainsäädännön hallinnollisen taakan minimoimisen kannalta tärkeitä.

Säätelyn tulee olla myös innovaatiomyönteistä

Säätelynpurkutoimien yhteydessä hallituksen tulee Euroopan unionin neuvoston ehdotuksen mukaisesti tarkastella säätelyyn liittyviä kysymyksiä erityisesti kasvun ja innovaatiotoiminnan näkökulmasta.

Uuden lainsäädännön valmistelussa **tulee jatkossa ottaa paremmin huomioon säätelyn vaikutukset tutkimus- ja innovaatiotoimintaan.** Lisäksi voimassaolevaa kansallista lainsäädäntöä sekä EU-lainsäädännön soveltamista tulee perata mahdollisten tutkimus- ja innovaatiopanostusten investointien pullonkaulojen poistamiseksi.

Yritysvaikutusten arviointi lainsäädännön keskiöön

Yrityksiä koskeva lainsäädäntö on paisunut. EU-jäsenyys on tuottanut lukuisia uusia direktiivejä. Uudessa lainsäädännössä vaikutusarviointi yritysten käytännön toimintaan ja kustannustaakkaan on ollut usein puutteellista. Vaikutusarviointineuvoston perustaminen on ollut hyvä toimenpide, muttei se vielä yksinään takaa yritysvaikutusten huomiointia kaikissa asioissa. Siksi olisi tarpeellista tehdä politiikkalinjaus, jonka mukaan **kaikkiin uusiin säädehdotuksiin sisällytetään arviointi niiden vaikutuksesta yritysten liiketoimintamahdollisuuksiin ja kustannustaakkaan.**

Lisätietoja:

johtaja Jouni Hakala, puh. 050 400 1767, jouni.hakala@ek.fi

asiantuntija Hannu Ylänen, puh. 040 743 7620, hannu.ylanen@ek.fi

Yksityiskohtaiset sääntelyesimerkit

1. Verotus

Yleistä

Verotuksesta elinkeinoelämälle aiheutuva hallinnollinen taakka on erittäin raskas. Maailma muuttuu koko ajan ja verotusta pyritään muokkaamaan alati muuttuvaan maailmaan sopivammaksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että verosäännökset muuttuvat monimutkaisemmiksi ja vaikeaselkoisemmiksi.

Muutokset päinvastaiseen suuntaan ovat hyvin harvinaisia. Lienee kuitenkin selvää, että verosäännöksiä ei voida hetkessä muuttaa nykyistä merkittävästi yksinkertaisemmiksi. Verosäännöksiä muutettaessa ja kehitettäessä tulisi kuitenkin huolehtia siitä, että elinkeinoelämän hallinnolliset kustannukset eivät jatka kasvuaan. Tavoitteena on oltava hallinnollisten kustannusten keventäminen ja se jatkossa otettava huomioon kaikissa verosäännösten muutoksissa.

Avoimilla markkinoilla verotuksella ja sääntelyllä on ratkaiseva vaikutuksensa yritysten kustannuksiin ja siten yritystoiminnan ja investointien kannattavuuteen. Veropäätösten ja sääntelyn tempoilu on lopetettava. Seuraavassa muutamia konkreettisia verotukseen liittyviä ehdotuksia.

1.1 Arvonlisäverolaki – Digitaalisten tuotteiden veroneutraalisuus (UUSI EHDOTUS)

Edistetään digitaalisten tuotteiden veroneutraalisuutta.

Ratkaisu:

Kannustetaan tehokkuutta lisäävään digitaalisten palvelujen tarjontaan, mm. sähköiset kirjat ja lehdet. Tulisi myös pohtia, miten myös muilla veroratkaisuilla kyetään tukemaan digitalisaatiota.

1.2 Sähkövero – konesalien sähkövero (UUSI EHDOTUS)

Yli 5MW:n konesalien sähköverokantaa muutettiin ja ne ovat nyt alemman sähköverokannan piirissä. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi huoltovarmuussyistä kotimaisten toimijoiden tulee pitää konesalikanta hajautettuna.

Ratkaisu:

Saatetaan alle 5MW:n konesalit alemman sähköverokannan piiriin. Tapa voisi esim. olla se, että yritys saa laskea yhteen konesalikantansa ja jos se on yli 5MW:n suuruinen, niin yrityksen konesalit siirretään alemman sähköverokannan piiriin.

1.3 Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta tulisi kumota (ASIA HOIDETTU)

2. Kilpailua lisittävä usealla toimialalla (UUSI EHDOTUS)

2.1 Alkoholien vähittäismyynnin kilpailun lisääminen (UUSI EHDOTUS)

Alkoholilain uudistuksessa purettava liiallista, yritystoimintaa rasittavaa sääntelyä, joustavoitettava lupahallintoa sekä suunnattava valvontaa riskiperusteisesti.

Ratkaisu:

Uuden alkoholilain jatkovalmistelu on parhaillaan käynnissä STM:ssä. Esitysluonnoksen keskeisimmän muutoksen mukaan Alkolle kuuluvaa alkoholijuomien vähittäismyyntin yksinoikeutta muutettaisiin sallimalla luvanvaraiseen vähittäismyyntiin kaikki enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävät alkoholijuomat.

Muutosesitykseen sisältyy niin sanotun valmistustaparajoituksen poistaminen alkoholiyhtiön vähittäismyyntimonopolin ulkopuolisista tuotteista. Muutos vähentäisi alkoholin matkustajatuontia Virossa ja lisäisi verotuloja.

Sallittava mietojen alle 16 prosenttisten alkoholijuomien luvanvarainen vähittäismyynti vapailla markkinoilla (esim. 1.1.2019 alkaen). Vuoteen 2022 mennessä purettava kokonaan alkoholin vähittäismyyntimonopoli.

2.2 Reseptivapaiden itsehoitolääkkeiden myynnin avaaminen kilpailulle (UUSI EHDOTUS)

Apteekkimarkkinat ovat tällä hetkellä voimakkaasti säädeltyjä, reseptilääkkeiden ja reseptivapaiden itsehoitolääkkeiden myynti on annettu yksinoikeudella apteekkeille.

Ratkaisu:

Lääkejakelua on jatkossa tehostettava. Näin lääkkeiden saatavuus paranee ja hinnat laskevat. Reseptivapaiden itsehoitolääkkeiden myynti on sallittava 1.1.2019 alkaen myös muualla kuin apteekkeissa. Apteekkien määrän, sijainnin ja omistuksen sääntelystä on luovuttava asteittain. Hintakilpailu lääkkeiden vähittäismyyntissä on mahdollistettava.

2.3 Kilpailun lisääminen työeläkevakuuttamisessa (UUSI EHDOTUS)

Kunnalliset osakeyhtiöt voivat valita, kuuluvatko ne Kevan toimeenpaneman kunnallisen eläkelain vai työeläkeyhtiöiden hoitaman työntekijän eläkelain piiriin. Kuntien määräysvallassa olevat yhtiöt voivat siten järjestää työeläketurvansa joko liittymällä Kevan jäsenyhteisöksi tai ottamalla työeläkevakuutuksen työeläkevakuutusyhtiöstä. Tämä aiheuttaa kilpailuneutraliteettiongelman Kevan ja työeläkeyhtiöiden välille, varsinkin kun kunnat omistajaohjauksen kautta käytännössä ohjaavat osakeyhtiönsä Kevaan.

Ratkaisu:

Mahdollisuus valita kahden eläkejärjestelmän välillä on poistettava. Tulee käynnistää selvitykset Kevan muuttamisesta työeläkeyhtiöksi.

2.4 Kilpailun avaaminen ensihoito-palveluissa ja sairaankuljetuksissa (UUSI EHDOTUS)

Vuonna 2013 terveydenhuoltolaki siirsi ensihoidon järjestämisvastuun kunnilta sairaanhoitopiireille. Samalla lakiin kirjattiin kunnille ensihoidon suorahankinnan mahdollisuus pelastuslaitoksilta. Kilpailutilanne markkinoilla vääristyy, kun kuntien suorahankintaoikeus kohdistuu vain pelastuslaitoksiin eikä sen kanssa kilpaileviin yksityisiin toimijoihin. Lakiuudistuksen seurauksena yksityinen palvelutuotanto toimialalla heikkeni voimakkaasti. Myös palvelutarjonta väheni, ja sairaanhoitopiirien ensihoidon kustannukset nousivat räjähdysmäisesti.

Sairaanhoitopiirien käytäntönä on kehottaa ensihoitoyksiköitä ohjaamaan kaikki potilassiirrot sairaanhoitopiirien ja pelastuslaitosten sairaankuljetusyksiköihin. Kiireettömät sairaanhoidon siirtokuljetukset ovat pääosin Kelan korvaamia. Korvaustaso on kaikille sama, ja sairausvakuutuslaissa on lähtökohdaksi asetettu tarpeettomien kulujen välttäminen. Kiireettömien kuljetusten ohjaaminen julkiselle sektorille tai julkisen sektorin kautta eteenpäin ohjattavaksi vääristää

markkinoita. Sairaanhoidopiirit, jotka toimivat sekä palvelujen järjestäjänä että tuottajana, voivat ohjata itselleen Kelan rahoittamia kuljetuksia yksityisten toimijoiden ohi.

Ratkaisu:

Ensihoitopalvelujen suorahankintaoikeus tulee poistaa. Kuntien tarvitsemat ensihoitopalvelut on avattava kilpailulle. Kiireettömissä sairaankuljetuksissa poistettava sairaanhoidopiirien kaksoisrooli ja mahdollisuus osoittaa itselleen Kelan rahoittamia kuljetuksia.

2.5 Kilpailun lisääminen perusopetuksessa (UUSI EHDOTUS)

Perusopetuslain (628/1998) 7 §:n mukaan rekisteröity yhteisö tai säätiö voi järjestää perusopetuslain mukaista opetusta, jos valtioneuvosto myöntää siihen luvan. Luvan yhtenä myöntämisedellytyksenä on, että opetuksen järjestäjä ja kunta ovat sopineet asiasta. Kunnan suhtautuminen voi johtaa myös järjestämisluvan peruuttamiseen. Kunta voi siis vaikuttaa siihen, voiko sille tulla yksityisiä kilpailijoita perusopetuksen tuotannossa, ja estää halutessaan kilpailijan alalle tulon.

Kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annetun lain (1704/2009) 38 §:n mukaan muu opetuksen järjestäjä kuin kunta saa 94 prosenttia kyseisen lainkohdan 1–4 momentissa tarkoitetusta kotikuntakorvauksesta. Yksityiselle koululle maksettava kotikuntakorvaus, joka järjestää perusopetusta, on siis 94 % siitä korvauksesta, joka maksetaan opetusta järjestävälle kunnalle.

Ratkaisu:

Kunnan mahdollisuus vaikuttaa ratkaisevasti perusopetusluvan myöntämiseen on poistettava laista. Kunnalta voidaan pyytää lausunto asiasta. Yksityinen ja julkinen toimija tulee asettaa lainsäädännössä samanarvoiseen asemaan niin että yksityinen opetuksen järjestäjä saa kotikuntakorvausta saman verran kuin kunta.

2.6 Kilpailun lisääminen jätehuollossa (UUSI EHDOTUS)

Jätelain 32 §:n mukaan kunnalla on laajat yksinoikeudet tiettyihin yhdyskuntajätteisiin. Yksinoikeudet tulee rajata hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti asumisessa syntyvään jätteeseen. Tämä selkeyttää jätehuollon vastuunjakoja, vahvistaa alan markkinoita sekä toteuttaa hallitusohjelman muita tavoitteita yrittäjyyden, kilpailullisuuden ja kilpailuneutraliteetin vahvistamisesta.

YM:n selvitysmies Mikko Alkio esitti viime syksynä jätealan kunnallisten jätelaitosten infran eriyttämistä. Alkio totesi selvityksessään että ”kunnallisten jätelaitosten markkinoilla toimimisesta mahdollisesti aiheutuvat kilpailuneutraliteettiongelmat ovat tehokkaasti ratkaistavissa velvoittamalla kunnalliset jätelaitokset eriyttämään bio- ja jätteenpolttolaitokset muusta jätehuollosta ja avaamaan ne myös yksityisen sektorin toimijoiden hyödynnettäväksi tasapuolisin ehdoin”.

Ratkaisu:

Kuntien yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyvään jätteeseen vuoden 2018 alusta. Saatujen kokemusten perusteella valmistaudutaan myöhemmin luopumaan lopuistakin yksinoikeuksista. Jätetoimialan kannalta keskeinen kunnallisten jätelaitosten jätteenpoltto- ja biokäsittelyinfra eriytetään muusta jätehuollosta vuoden 2018 alusta.

3. Rahoitus, sijoitus ja vakuutus

3.1 Suomalaisen sijoitusrahastolainsäädännön erityispiirteet estävät ulkomaisia sijoituksia (KÄSITTELY KESKEN)

Eurooppalainen sijoitusrahastoala on rakennemuutoksen kourissa. Eri maissa olevia rahastoja ja rahastoyhtiöitä yhdistetään, minkä seurauksena rahastotoiminta keskittyy nykyistä harvempiin paikkoihin. Tärkeää osaa päätöksenteossa näyttelee kunkin maan kansallinen sääntely ja valvontaviranomaisten toiminta myytäessä rahastoja moniin maihin. Suomessa moni asia on kunnossa ja rahastosääntelyä on aktiivisesti kehitetty. Tietyt suomalaisen rahastosääntelyn vaatimukset kuitenkin vaikeuttavat kotimaisten rahastojen kilpailua ulkomaisten kanssa. Erityisesti ulkomaisten omistajien kohtelua koskevia säännöksiä pitäisi kiireellisesti kehittää, jotta ala menestyisi myös jatkossa.

Keskeisin muutostarve kohdistuu rahasto-omistusten rekisteröintiin. Menestyksellä toiminta ulkomaisten tahojen kanssa edellyttäisi, että omistajien sijaan rekisteriin voitaisiin merkitä sijoittajan puolesta toimiva omaisuudenhoitaja, välittäjä tai muu asiakkaan asioita hoitava taho. Keskeinen ongelma on, että nykysääntelyn mukaan omaisuudenhoitajan tai sijoitusneuvojan on ilmoitettava asiakkaansa henkilöllisyys suoraan suomalaiselle rahastoyhtiölle, joka käytännössä harjoittaa kilpailevaa toimintaa. Ongelma liittyy nimenomaan tietojen toimittamiseen yksityiselle toimijalle, viranomaiset saavat tarvitsemansa omistajatiedot aina.

Ratkaisu:

Erityisesti ulkomaisten omistajien kohtelua koskevia säännöksiä pitäisi kiireellisesti kehittää, jotta suomalainen ala menestyisi myös jatkossa. Ulkomaisia omistajia edustavalle omaisuudenhoitajalle tai sijoitusneuvojalle asetettu vaatimus ilmoittaa loppuasiakkaan tiedot suomalaiselle rahastoyhtiölle tulisi poistaa.

3.2 Finanssialalle esitetyt kansalliset varautumisvaatimukset (KÄSITTELY KESKEN)

Finanssialaan ei tulisi kohdistaa kansallisia varautumisvaatimuksia, joiden säädöspohja on kyseenalainen. Nämä vaatimukset voisivat olla ristiriidassa toimijoiden lakisääteisten velvoitteiden kanssa tai Suomeen kohdistuvien eurooppa- tai kansainvälisoikeudellisten velvoitteiden vastaisia.

Esimerkiksi vähittäismaksamisen kansallista varajärjestelyä koskien valmistellaan Suomessa vaatimuksia, jotka olisivat päällekkäisiä kansainvälisten velvoitteiden kanssa. Esimerkkinä voidaan mainita Euroopan keskuspankin valvonnassa toimiva maksujenvälityksen infrastruktuuri, jolle pankkien viranomaisten tulkinnan mukaan tulisi luoda erillinen kansallinen varajärjestely.

Finanssialan näkemyksen mukaan eurooppalaisen maksuinfrastruktuurin varmistaminen kansallisin toimenpitein on mahdotonta. Kansallisen varajärjestelmän rakentaminen vain poikkeusolojen tai niihin rinnastuvien häiriötilanteiden varalta aiheuttaisi merkittäviä kustannuksia, eikä sen käyttökelpoisuudesta tai yhteensopivuudesta finanssialan eurooppalaiseen infrastruktuuriin kanssa olisi mitään varmuutta. Myös järjestelmän juridinen rakenne olisi epäselvä.

Ratkaisu:

Maksujenvälityksen, arvopaperikaupan, korttimaksamisen ja useiden muiden finanssipalvelujen tarjonta tapahtuu osana kansainvälisiä verkostoja, eikä näistä irrallaan toimiminen ole mahdollista häiriötilanteissakaan. Globaaleja verkostoja ei voida korvata kansallisilla järjestelyillä, vaan ainoa järkevä toimintatapa on näiden verkostojen sekä niiden tarvitsemien kriittisten infrastruktuurien luotettavuuden, käytettävyyden ja häiriöttömyyden varmistaminen.

Kansallisella tasolla tämä merkitsee panostuksia esimerkiksi tietoliikenne- ja sähköverkkoihin – investointeja, jotka samalla hyödyttävät koko suomalaista yhteiskuntaa. Kansainvälisellä tasolla

keskeistä on eurooppalaisen varautumisyhteistyön tiivistäminen kriittisten infrastruktuurien ja palveluntarjoajien kesken.

3.3 Rahoitusvakuusdirektiivin edellyttämät muutokset verolainsäädäntöön on laiminlyöty (VALMISTELUA EI ALOITETTU)

Rahoitusvakuusdirektiivillä 2002/47/EY harmonisoidaan rajat ylittävien rahoitusvakuuksien käyttö. Direktiivin tavoitteena on luoda oikeusvarmuutta ja tehokkuutta vakuuksien luovuttamiseen säätämällä yhtenäiset puitteet omistusoikeuden siirtoon perustuville vakuuksille (transfer of title). Suomessa säännökset on muodollisesti implementoitu rahoitusvakuuslaissa (11/2004), mutta tekniset mukautukset verolainsäädäntöön on laiminlyöty Eduskunnan toistuvista lausumista huolimatta. Ilman teknisiä muutoksia omistusoikeuden siirtoon perustuvan vakuuden antaminen saatetaan tulkita tarkoitustaan vastaamattomasti elinkeinoverolain mukaiseksi luovutukseksi.

Ratkaisu:

Kysymys on siis EU-lainsäädännön puutteellisesta implementoinnista ja asiantila tulisi korjata viivytyksettä selventämällä epäselvät elinkeinoverolakiin liittyvät säännökset.

3.4 Kansalliset rahanpesusäännökset (KÄSITTELY KESKEN)

Suuntaus kansalliseen ylisääntelyyn jatkuu IV rahanpesudirektiivin kansallisessa toimeenpanossa Sipilän hallituksen ohjelman vastaisesti. Myöskään lainsäädännön arviointineuvoston kansallisten lisävelvoitteiden turhaa taakkaa koskevaa lausuntoa ei ole otettu lainvalmistelussa huomioon.

Nykyinenkin rahanpesulakimme ylittää useilta kohdin EU:n rahanpesudirektiivien asettaman perustason ilman perusteltua syytä, esimerkiksi vahinkovakuutusyhtiöt ovat Suomessa rahanpesusääntelyn piirissä, vaikkei eurooppalainen rahanpesusääntely tätä edellyttäisi. Kansalliset lisävaatimukset aiheuttavat ylimääräistä työtä ja kustannuksia, hankaloittavat asiakaspalvelua sekä vaikeuttavat merkittävästi Suomessa toimivien pohjoismaisten ja kansainvälisten finanssilaitosten toimintaa.

Rahanpesun selvittelykeskuksen tilastojen perusteella sääntelyn kiristykset eivät ole heijastuneet käynnistettyjen esitutkintojen tai rahanpesutuomioiden määriin. Omaksutun sääntelylinjan tehokkuutta tulisikin arvioida perusteellisesti ennen uusien vaatimusten asettamista.

Ratkaisu:

Uusista kansallisista lisävaatimuksista luovutaan ja samalla ryhdytään toimenpiteisiin nykyiseen rahanpesulakiin sisältyvien kansallisten lisävaatimusten purkamiseksi niiltä osin kuin lisävaatimusten tehokkuutta ja tarpeellisuutta ei pystytä yksiselitteisesti osoittamaan.

Kansainvälisellä tasolla rahanpesun torjunnan painopiste on vahvasti siirtymässä muodollisesta vaatimuksenmukaisuudesta kohti riskiperusteista ja torjuntatoimien tosiasiallista tehokkuutta painottavaa suuntaa. Ylisääntelyn sijaan kaikki kansallinen liikkumavara tulee hyödyntää järkevästi ja säädösvalmistelu tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä finanssialan ja muiden ilmoitusvelvollisten kanssa. Näin ilmoitusvelvollisten toimenpiteet kohdistuvat sinne, missä rahanpesun riski on korkein, eikä voimavaroja tuhlata tarpeettomasti. Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto tulee ottaa huomioon lainvalmistelussa.

3.5 Fivan ja Suomen Pankin ajamat uudet makrovakauseräpäätökset, kuten asuntolainojen lyhennyspakko, laina-ajojen pituuden sääntely ja lainamäärien rajoittaminen suhteessa kotitalouden tuloihin, ovat kansallista lisäsääntelyä (UUSI EHDOTUS)

Kyseiset välineet eivät sisälly luottolaitoksia koskevaan EU-sääntelyyn vaan edustavat puhtaasti kansallista lisäsääntelyä. EU:n luottolaitosdirektiivi ja vakavaraisuusasetus antavat jo nyt valvojalle kattavat työkalut puuttua erilaisiin makrovakaushkiin.

Uusia välineitä ei pitäisi ehdottaa ennen kuin nähdään, miten nykyiset toimivat. Esimerkiksi asuntolainojen riskipainoille on tulossa 1.7.2017 mennessä rajoituksia, jotka koskevat sisäisiä luottoluokitusmalleja käyttäviä pankkeja. Näiden rajoitusten vaikutukset näkyvät vasta ajan myötä kotitalouksien velkaantumisessa ja pankkien luotonannossa. Lisäksi Suomessa on juuri otettu käyttöön kansallinen lainakattosääntely, jonka yhteydessä on noussut esille monenlaisia käytännön soveltamisongelmia. Ne näkyvät esimerkiksi yrittäjien luotonsaannin vaikeutumisenä tilanteissa, joissa yrittäjän asuntovarallisuutta on pantattu yrityslainojen vakuudeksi.

Pankkien asiakkaisiin suoraan kohdistuvat makrovakaussäätelyt – kuten lainakatto ja esim. laina-aikojen pituuden sääntely – voivatkin helposti johtaa yksittäisten kotitalouksien kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin. Monet makrovakaussäätelyt koskevat ideoita on lainattu usein muista maista, joissa asuntorahoitusjärjestelmä on hyvin erilainen kuin Suomessa. Erityisesti on huomattava, että Ruotsin asuntorahoitus poikkeaa olennaisesti Suomesta esimerkiksi laina-aikojen pituuden osalta. Ruotsissa on perinteisesti ollut erittäin pitkiä (”ikuisia”) asuntolainoja, kun taas Suomessa asuntolainojen keskipituus on ollut alle 20 vuotta. Siten Suomessa ei ole sellaista ongelmaa, johon Ruotsissa on jouduttu puuttumaan lainojen lyhennyspakolla.

3.6 Eurooppalaisten finanssivalvojen sääntely (UUSI EHDOTUS)

Eurooppalaisten finanssivalvojen oma-aloitteisesti valmisteltavien ohjeiden ja suositusten antamiseen tulisi suhtautua pidättyväisesti. Erityisen ongelmallista toimialan kannalta on ohjeiden ja suositusten antaminen sellaisista aiheista, joista on parhaillaan valmisteilla yhtenäistä eurooppalaista, sitovaa sääntelyä. Ennakoon annetut ohjeet eivät ole kaikilta osin yhteensopivia myöhemmin sitovana annettavan sektorikohtaisen sääntelyn kanssa, jolloin jatkuva muutostila aiheuttaa toimialalle tarpeettomia lisäkustannuksia.

Eurooppalaisten finanssivalvojen ei tulisi myöskään puuttua vain muutaman jäsenvaltion ongelmiin kaikkia jäsenvaltioita koskevin ohjein ja suosituksin. **Jäsenvaltiokohtaisiin ongelmiin tulisi puuttua kansallisella tasolla valvonnallisoin keinoin** (esim. tiettyjen maiden ongelmat kännykkävakuutuksissa ja liikennevakuutuksen korvauksissa). Koko finanssialaa ei tulisi rasittaa ylimääräisillä ohjeilla, vaan ongelma on tarkoituksenmukaisempaa ja tehokkaampaa hoitaa kansallisella tasolla valvontakeinoin hyödyntäen tarvittaessa EU-sääntelyyn liittyviä kovia sanktiomahdollisuuksia. Sääntelyllä tulisi puuttua vain riittävän laaja-alaisiin ja merkittäviin ongelmiin.

Myös kansalliset finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet voivat olla päällekkäisiä ja ristiriitaisia tulevan EU-sääntelyn kanssa. Esimerkiksi pitkäaikaisäästämissopimusten ja vakuutusten kulujen ja tuottojen ilmoittamista koskeva määräys on päällekkäinen vakuutusten tarjoamista koskevan direktiivin tulevan implementointisääntelyn kanssa, ja nämä osat on purettava.

3.7 Eurooppalainen johdannaismarkkinoiden sääntely ulottuu liian laajalle (UUSI EHDOTUS)

Euroopan markkinarakennetoimija-asetus EMIR tuli voimaan vuonna 2012. Asetuksen tavoitteet, läpinäkyvyyden lisääntyminen ja systeemiriskien torjunta ovat erittäin kannatettavia. Komissio antanee asetuksen uudistusehdotuksen vuonna 2017.

Asetuksen eurooppalaisessa soveltamisalassa on kuitenkin päädytty sääntelemään eurooppalaisia yrityksiä liian laajalti. **Laajan soveltamisalan seuraukset ovat näkyneet suhteettoman suurina kustannuksina pienille ja keskisuurille yrityksille, riskeiltä suojaavien johdannaisten käytön vähenemisenä ja sitä kautta esimerkiksi yritysten riskitason kasvuna.**

Toisin kuin muiden talousalueiden vastaava sääntely, EMIR-asetus soveltuu kaikkiin johdannaisia käyttäviin yrityksiin. Merkitystä ei ole siten esimerkiksi yrityksen koolla, toimialalla, johdannaisposition koolla tai johdannaissopimusten lukumäärällä. Myöskään johdannaisten käyttötarkoituksella ei ole merkitystä. Tiettyjä asetuksen velvoitteita on rajattu mm. kynnysarvoin tai toimialakohtaisesti, mutta esimerkiksi 9 artiklan mukainen johdannaisten raportointivelvoite soveltuu kaikkiin yrityksiin samalla tavoin.

Raportoinnista pienille ja keskisuurille yrityksille aiheutuvia kustannuksia olisi voitu välttää säätämällä soveltamisalaan vastaava kynnysarvo kuin muun muassa 4 artiklan määräysvelvoitteelle on asetettu. Toinen vaihtoehto olisi säätää nykyisen molempia vastapuolia velvoittavan raportointivaateen sijaan yksipuolisesta raportoinnista. Tällöin vastuu tehdyn sopimuksen raportoinnista olisi aina isommalla vastapuolella. Yksipuolisella raportointivelvoitteella kevennettäisiin sääntelytaakkaa, vähennettäisiin tarvittavien sopimusten määrää sekä pienennettäisiin IT-kustannuksia ja raportoinnin yksikkökustannuksia. Yksipuolinen raportointimalli mahdollistaisi läpinäkyvyyden lisäämisen valittua mallia laadukkaammin ja edullisemmin, kun tiedot tulisivat kerralla oikein eikä täsmäytystarpeita olisi. Kohdistettu, suhteellisuusperiaatetta noudattava soveltamisala tulisi siten kaikkien eduksi.

3.8 Finanssialan päällekkäiset raportointivelvoitteet (UUSI EHDOTUS)

Finanssialaan kohdistuu entistä enemmän vaatimuksia erilaisesta dokumentoinnista eri viranomaisille. Yhden suurimmista työtaakoista ovat aiheuttaneet lisääntyneet raportointivaatimukset. Ne aiheuttavat suuria järjestelmämuutoksia finanssitoimijoille, ja niitä varten tarvittavien IT-järjestelmien rakentaminen sekä ylläpito vievät aikaa ja rahaa.

Erilaisia tiedonkeruuvaatimuksia on monilta eri viranomaisilta (esim. EKP, EBA, EIOPA, ESMA, sekä kansalliset tietotarpeet), ja tästä johtuen raportointivaatimuksiin onkin jäänyt täysin päällekkäisiä vaatimuksia. Näistä tulisi päästä eroon, koska raportoijan tulisi voida toimittaa tiedot kertaalleen yhdelle viranomaiselle, joka sitten tarpeen mukaan antaa tiedon eteenpäin muillekin tarvitseville.

Finanssialan kanta on, että ainoastaan viranomaisen oikeasti tarvitsemaa tietoa tulisi raportoida. Emme hyväksy turhan tiedon keräämistä. Lisäksi järjestelmämuutoksia vaativat uudet tietotarpeet tarvitsevat aina riittävät siirtymäajat ennen raportoinnin aloittamista, koska pienetkin muutokset ovat järjestelmätasolla suuria.

Ratkaisu:

Jo tunnistetut tuplaraportoinnit tulisi karsia, ja huolehtia siitä, etteivät viranomaiset kerää uudessa kokonaisuudessa jotain jo olemassa olevaa ja muualla kerättävää tietoa. Erityisesti kansalliset lisävaatimukset tulisi pitää minimissä.

Vakuutusala:

Solvenssi II-raportoinnissa ja kansallisissa vaateissa on edelleen päällekkäisyyksiä. Esimerkiksi Fivan taulukoihin VK (selvitys henkivakuutusyhtiön vakuutustoiminnasta), VC (tunnuslukutaulukot) sekä VG (vakuutuslaitosten sijoitukset) tarvittavat tiedot saadaan nykyisin Solvenssi II-raportoinnista, eli erillisiä kansallisia taulukoita ei pitäisi enää vaatia. Erityisesti sijoitusten osalta kerätään Solvenssi II:ssa jo paljon tietoa, ja niiden pitäisi riittää myös kansallisen viranomaisen tarpeisiin.

Pankkitoimiala:

Tilinpäätösraportoinnissa (Finrep) olevat taulukot F6 (Muiden kuin finanssialan yritysten lainojen ja ennakkomaksujen jaottelu) sekä F18 (järjestetyt ja järjestämättömät vastuut) vastaavat sisällöltään Fivan S-raporttia (Luotto- ja takauskanta, erääntyneet ja järjestämättömät saamiset sekä arvon-

alentumistappiot). Näiden osalta tulisi kansallinen vaade poistaa, koska EU-tasolla harmonisoitu Finrep-raportointi kattaa jo tarvittavat tiedot.

Vakavaraisuusraportoinnin (Corep) ALM taulukko 66 (likviditeetin lisämetriikka) vastaa suomalaista M-raporttia (rahoitusriski), joka tulisi nyt saada vaatimuksista pois, koska sitä varten joudutaan säilyttämään vanhanmuotoinen taselaskelma. Finanssivalvonta onkin luvannut, että ko. raportin voimaantulo tarkoittaa kansallisen M-raportin poistumista vaatimuksista.

Finanssiala kokonaisuutena:

Esimerkiksi johdannaisten raportointia on monessa eri kohtaa, Solvenssi II:ssa, EMIR-asetuksessa sekä MiFIR-asetuksen mukaisissa raportointivaateissa. Yhdenkertaisen raportoinnin pitäisi riittää. Toisaalta tuplaraportointi ei aina ole suurin ongelma; sinänsä jonkun asian raportointi kahteen kertaan ei ole niin työllistävää kuin LÄHES saman asian raportointi kahteen tai useampaan kertaan. Eli kun määrittelyssä on edes mikroskooppisen pieni ero, tekee se raportoinnissa siitä täysin eri asian.

4. Ympäristöön liittyvät asiat

4.1. Ympäristöluvut ja lupajärjestelmät (KÄSITTELY KESKEN, ETENEE, PAINOPISTE JATKOSSA DIGITALISAATIOON)

Ympäristölainsäädännön- ja menettelyjen tulisi olla ripeää ja ennakoitavaa. Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä koskevan toimenpideohjelman väliarvioinnista helmikuulta 2011 käy ilmi, että ympäristöluvitukset on yrityksille neljänneksi eniten taakkaa aiheuttava hallinnon osa-alue työnantajana toimimisen, verotuksen ja yritysten talousraportoinnin jälkeen. TEM:in selvityksen mukaan ympäristönlupa-järjestelmästä aiheutuu yrityksille vuosittain lähes 200 milj. euron kustannukset.

Ympäristölainsäädäntö ja lupajärjestelmät voivat osaltaan tukea toimintaympäristön kehittämistä sellaiseksi, että yritykset kokevat mielekkääksi investoida Suomeen. Toimivan yritysympäristön turvaamiseksi myös ympäristölainsäädännössä tarvitaan virtaviivaistamista. Ympäristöluva- ja muita ympäristöllisiä viranomaispäätöksiä on voitava tehdä nykyistä jouhevammin.

Lupajärjestelmien toimivuudella on liittymäkohtansa myös yritystoiminnan kustannuskilpailukyvyyn turvaamisessa. Kalliit ja aikaa vievät hallinnolliset menettelyt heikentävät suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä suhteessa kilpailijamaihin. Hyvin toimivat hallinnolliset menettelyt voivat osaltaan olla helpottamassa yritysten asemaa.

Kun julkinen sektori tahollaan kamppailee tuottavuushankkeesta johtuvien säästötavoitteiden kanssa, vaikuttaisi siltä, että ympäristölainsäädännön yksinkertaistaminen ja siitä koituvat kustannusten säästö tulisi olla yhteinen tavoite hallinnolle ja elinkeinoelämälle. Ympäristöllisen sääntelyn keventämisessä tarkoituksena ei ole ympäristönsuojelutason heikentäminen, vaan menettelyiden järjeistäminen ja sujuvoittaminen.

4.2 Kansalliset tuottajavastuujärjestelmät asettavat suomalaiset toimijat epäedulliseen kilpailuun ulkomaiseen verkkokauppaan verrattuna (UUSI EHDOTUS)

Tuottajavastuullisia toimijoita ovat jätelain ja sen nojalla annettujen tuottajavastuualakohtaisten asetusten mukaan pääasiassa tuotteiden ammattimaiset maahantuojat ja valmistajat, joiksi tuottajavastuuta valvova viranomainen on linjannut ainoastaan suomalaiset yritykset tai ulkomaisen toimijan Suomen sivuliikkeet. Kyseessä olevissa säädöksissä määritellyt kansalliset

tuottajavastuujärjestelmät asettavat suomalaiset toimijat epäedulliseen kilpailuasetelmaan maan rajojen ulkopuolelta toimivan verkkokaupan suhteen.

Esimerkiksi vaatemyynnissä verkkokaupan kautta myytävien tuotteiden sisältämän pakkausmateriaalin määrä on moninkertainen kivijalkakauppaan verrattuna, mutta ulkomainen verkko-kauppa ei ole nykysääntelyn nojalla velvollinen osallistumaan Suomessa kuluttajapakkausten tuottajavastuujärjestelmän kustannuksiin, kuten kustannuksiltaan merkittävään kuluttajapakkausten keräysverkoston rakentamiseen ja ylläpitoon.

Ratkaisu:

Kaikkien tuottajavastuiden tulisi perustua harmonisoituun EU-sääntelyyn, jotta verkkokauppa saataisiin tasaveroisesti osallistumaan tuottajavastuun kustannuksiin.

Etäkaupan saamiseksi tuottajavastuiden piiriin voitaisiin hyödyntää arvonlisäveroilmoitusta (sisämarkkina- kauppa) ja tulli-ilmoitus (tuontikauppa). Näiden menettelyiden yhteydessä voitaisiin kerätä myös tuottajavastuuseen liittyvät kierrätysmaksut. Tällöin tuottajavastuun kustannukset kohdistuisivat oikeille toimijoille. Relevantit säädökset; Jätelaki (646/2011) 48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat, Vna käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä (527/2013), Vna pakkauksista ja pakkausjätteistä (518/2014), Vna keräyspaperin erilliskeräyksestä ja kierrätyksestä (528/2013).

4.3 Energia- ja teknologia-alaa koskevat toimilupa-asiat, lupakäytännöt ja vakuutukset

4.3.1 Muuntamoiden rakentamisen lupakäytännöt (UUSI EHDOTUS)

Eri kunnissa on erilaiset käytännöt sen suhteen, vaaditaanko muuntamon rakentamiselle rakentamislupa, toimenpidelupa tai voiko niitä rakentaa pelkästään sen nojalla, että alueelle saa sijoittaa muuntamon sopimuksen tai rakennusvalvontaviranomaisen päätöksen nojalla. Muuntamolla ei ole koskaan itsenäistä käyttötarkoitusta, vaan se on osa yhdyskuntaa palvelevaa sähköverkkoa. Rakentamislupaprosessi vie suhteettoman paljon aikaa ottaen huomioon, että muuntamot ovat vakioituja tuotteita. Lisäksi toimenpideluvissakin on joskus pitkälle meneviä maisemointivaatimuksia, jotka nostavat sijoittamisen kustannuksia.

Ratkaisu:

Maankäyttö- ja rakennuslakia pitäisi muuttaa tai viranomaisia pitäisi ohjeistaa siten, että muuntamolle ei koskaan tarvita rakennuslupaa. Olisi myös tarpeen selvittää, voidaanko toimenpideluvasta kokonaan luopua muuntamoiden osalta. Toimenpideluvan voisi korvata esimerkiksi ilmoitusmenettelyllä.

Maankäyttö- ja rakennuslakia tulisi muuttaa siten, että yhdyskuntateknisille laitteille tai rakennelmille ei voi asettaa maisemointivaatimuksia, jotka poikkeavat markkinoilla valmiiksi olevista tuotteista. Joskus tällaiset määräykset voivat tosin johtua kaavoista tai rakennusjärjestyksistä, joita pitäisi tällöin muuttaa. Vaihtoehtoisesti rakennusvalvontaviranomaisia tulisi ohjeistaa siten, että he eivät asettaisi kohtuuttomia vaatimuksia muuntamoille.

Maankäyttö- ja rakennuslakia tulee muuttaa siten, että rakennusvalvontaviranomainen voi päättää muuntamon (ja muiden yhdyskuntaa palvelevien johtoihin liittyvien laitteiden) sijoittamisesta myös rakennuksen sisälle, ja että tietyn kokoluokan alle jäävät muuntamot eivät tarvitse rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.

4.3.2 Sähkölaitteistojen sijoittaminen ja viranomaisyhteistyön kehittäminen (KÄSITTELY KESKEN)

Sähkölaitteistojen sijoittamiseen liittyvät lupaprosessit ovat vaikeita. Monesti luvan saamiseksi vaaditaan useita eri alojen asiantuntijoilla teetettyjä lisäselvityksiä esimerkiksi ympäristövaikutuksiin liittyen. Lupia haetaan useilta eri viranomaisilta sekä tilanteesta riippuen. Hakemusten ja lisäselvitysten tekeminen kuluttaa nykyisellään merkittävästi verkkoyhtiöiden resursseja ja projektien viivästyminen vuoksi vaikeutuu myös verkkoyhtiöiden, materiaalitoimittajien ja urakoitsijoiden välinen yhteistyö. Ehdot sähkölaitteiden sijoittamiseksi voivat olla niin vaativia, että investoinnin kokonaiskustannukset kasvavat merkittävästi.

Syyskuussa 2013 voimaan astunut uusi sähkömarkkinalaki asettaa sähköverkkoyhtiöille aiempaa tiukempia vaatimuksia sähköjakelun toimitusvarmuuden suhteen. Energiateollisuuden tekemän selvityksen mukaan sähköjakeluverkkoihin kohdistettavien investointien määrä tulee kuluvan vuosikymmenen loppua kohti mentäessä kasvamaan. Näin ollen myös verkkoyhtiöiden tarvitsemien sijoituslupien määrä entisestään kasvaa aiheuttaen yhä enemmän kuluja, mikäli asioihin ei saada muutoksia.

Lupaprosesseihin liittyen yritysten tulee olla yhteydessä moniin eri viranomaisiin:

- Liikennevirasto
- ELY-keskukset (tiepuoli, luonnonsuojelupuoli)
- Aluehallintovirastot
- Museovirasto/maakuntamuseot
- Kuntien/kaupunkien rakennusvalvontavirastot
- Metsähallitus

Ratkaisu:

Lupaprosessien kannalta olennaisia lakeja kuten maantielakia, maankäyttö- ja rakennuslakia, vesilakia sekä lakia yksityisistä teistä tulisi muuttaa siten, että ne tukisivat nykyistä paremmin tehokkaita lupamenettelyitä. Lisäksi viranomaisten laatimat ohjeet kuten Liikenneviraston sähköjohdot ja maantiet -ohje tulisi laatia siten, etteivät ne kohtuuttomasti vaikeuta luvansaantia sähkölaitteistojen sijoittamiseksi. Viranomaisten tulisi myös varmistaa oman resurssienhallinnan ja toimintatapojen kehittämisen kautta, että lupahakemusten käsittelyajat eivät olisi kohtuuttoman pitkiä. Hallituksen kärkihankkeista normien purun ja digitalisaation tulisi näkyä viranomaisten toiminnassa käytännön tasolla. Ilmoitusmenettelyä tulisi hyödyntää entistä enemmän varsinaisten lupamenettelyiden sijaan, aina kun se on mahdollista.

4.3.3 Sähkön varastointilaitteistojen sijoittaminen (UUSI EHDOTUS)

Sähkön varastointilaitteistojen teknologiassa voi tapahtua merkittävää kehitystä. Mikäli sähkön varastointiteknologialle tulee suuri rooli sähköjärjestelmässä, niitä voidaan joutua laitteiden tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön takia sijoittamaan muiden kuin varastointilaitteiden omistajan maalle samoin perustein kuin yhdyskuntaa palvelevia johtoja ja niihin liittyviä laitteita ja vähäisiä rakennelmia nykyään. Ei ole kuitenkaan täysin selvää, voisiko sähkön varastointilaitetta sijoittaa nykyisten maankäyttö- ja rakennuslain säännösten perusteella viranomaisen päätöksellä.

Ratkaisu:

Maankäyttö- ja rakennuslakia tulee tarkentaa siten, että sähkön varastointilaitteistoja voidaan

sijoittaa samoin perustein kuin muita yhdyskuntaa palveleviin johtoihin liittyviä laitteita ja rakennelmia.

Sähkön varastointilaitteistoiden osalta pitäisi luoda selkeät ratkaisut sen osalta, että tietyn kokoluokan alle jäävät sähkövarastot eivät koskaan tarvitse rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.

4.3.4 Energiatuotantolaitosten kaavoitus-, YVA- ja lupaprosessit (KÄSITTELY KESKEN, ETENEMÄSSÄ HYVÄÄN SUUNTAAN)

Uudelle sijoituspaikalle suunniteltavia laitoksia sekä olemassa olevien toimintojen merkittäviä laajennuksia tai muutoksia koskevat kaavoitukseen, ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, ympäristölupamenettelyyn sekä rakentamiseen liittyvät menettelyvaatimukset. Joidenkin hankkeiden osalta toiminnan aloittaminen edellyttää myös vesilain ja kemikaalilainsäädännön mukaisia lupia.

Erillisten menettelyiden sisältövaatimukset toiminnan kuvaamiseksi ja toiminnan vaikutusten arvioimiseksi ovat laajentuneet ja ovat huomattavilta osin päällekkäisiä. Kaavoituksen yhteydessä kuullaan erikseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä kaavaluonnoksesta ja -ehdotuksesta, YVAmenettelyyn liittyvät kuulemismenettelyt sekä ohjelma- että selostusvaiheissa. Myös ympäristö- ja vesilupaan liittyy käsittelyvaiheen kuuleminen.

Lupajärjestelmäkokonaisuus on päällekkäisten sisältövaatimusten, kuulemisten ja valitusten lisäksi hankala ja se ei toimi koordinoitusti ja tehokkaasti. Toiminnanharjoittajien näkökulmasta eri menettelyiden päällekkäisyys monimutkaistaa ja hidastaa investointien toteuttamista ja luo samalla epävarmuutta investointihankkeisiin.

Nykyisessä toimintaympäristössä hankeprojektionnin sekä investointipäätöksen ajoittaminen on hankalaa. Erilliset kuulemismenettelyt aiheuttavat merkittävän työmäärän lausunnonantajille. Mahdollisten haitankärsijöiden näkökulmasta erilliset menettelyt eivät ole selkeitä. Menettelyprosessien hitaus pakottaa toiminnanharjoittajat aloittamaan menettelyt hankeprojektionnin alkuvaiheessa, jolloin taas toisaalta suunnitelmamuutokset voivat laukaista tarpeen jo toteutettujen menettelyiden uusimiseen.

Ratkaisu:

Ratkaisuna voisi olla kattavan sähköisen tieto- ja asiointijärjestelmän käyttöönotto ja se, että viranomainen saisi kysyä samaa asiaa vain kerran. Luvat tulisi voida yhdistää soveltuvin osin yhden luukun periaatetta noudattaen. Erillinen YVA-menettely olisi poistettava ja yhdistettävä sisällöllisesti kaavoitukseen ja luvitukseen. Osana ratkaisua kohti lupien laadun parantamista on käynnissä oleva eteneminen kohti valtakunnallista viranomaista. Näin kyettäisiin säästämään resursseja ja aikaa, kun samasta asiasta ei jouduttaisi tekemään useampaa selvitystä.

4.3.5 Tuulivoimarakentamisen lupamenettely ja menettelystä aiheutuva haitta (KÄSITTELY KESKEN JA MENETTELYJÄ OSITTAIN SELKIYTETTY JA SUJUVOITETTU)

Tuulivoimarakentamisen ollessa kasvussa siihen liittyviä menettelyitä ja sijoittamisen edellytyksiä on selvennetty eri hallinnonaloilla. Kuitenkin hallinnollisia esteitä edelleen on. Lupa- ja kuulemismenettelyt ovat edelleen osin päällekkäisiä ja hankalia, kuten edellä muidenkin energiantuotantolaitosten osalta on kuvattu. On epäselvää, kuinka suuren tuulipuiston

rakentaminen vaatii ympäristövaikutusten arviointiprosessin ja milloin hanke tarvitsee ympäristöluvan. Lisäksi tuulivoiman rakentamista merialueille tulisi sujuvoittaa.

Ratkaisu:

Tuulivoiman kaavoitus-, YVA- ja luvitusprosesseja on edelleen tärkeä yhdenmukaistaa ja keventää, jotta Suomesta tulee houkutteleva investointiympäristö tuulivoimalle. Hallinnollisten esteiden purkaminen on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa tuulivoimainvestointeja tavoitellaan nykyistä matalammalla tukitasolla tai markkinaehtoisesti. Sujuvoittamalla lupamenettelyä saataisiin vireillä olevat tuulivoimahankkeet nopeammin liikkeelle, parannettaisiin rahoituksen saantia erityisesti pienille hankkeille ja vastattaisiin uusiutuvan ja päästöttömän energiantuotannon tavoitteisiin.

4.3.6 Turvetuotannon luvitus (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Aluehallintovirastoissa on suuri määrä turvetuotannon lupia odottamassa päätöksiä. Uuteen ympäristönsuojelulakiin on sisällytetty turvetuotannon sijoittamista koskeva ns. luonnonarvopykälä, joka on täysin kansallinen lisä ja voi merkittävästi heikentää turvetuotannon edellytyksiä Suomessa.

Ratkaisu:

Ohjataan YsL:n turvepykälän toimeenpanoa, ettei pykälää sovelleta valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvän luonnontilaisuusluokittelun 0–2 luokan suohon. Vauhditetaan ennen ympäristönsuojelulain voimaan tuloa vireillä olleiden turvetuotannon lupahakemusten käsittelyä ja varmistetaan, ettei uutta turvepykälää sovelleta näihin.

4.3.7 Ympäristöluvitukset (KÄSITTELY KESKEN, ETENEE, PAINOPISTE JATKOSSA DIGITALISAATIOON)

Erityinen ongelma on ympäristölupaprosessin kohtuuton hitaus. Prosessi vie sekä viranomaisten, että toiminnanharjoittajien resursseja, aiheuttaa yrityksille kustannuksia, hidastaa uusinvestointeja ja vähentää yritysten investointihalukkuutta.

TEM:n selvityksen mukaan ympäristölupajärjestelmästä aiheutuu yrityksille vuosittain lähes 200 milj. euron kustannukset. Lisäksi on arvioitu, että yritysten investointeja on lupakäsittelyjen vuoksi jumissa useamman miljardin edestä.

Ratkaisu:

Nopeutetaan ja selkeytetään lupamenettelyjä. Luodaan malli siitä, miten erilliset luvat ja viranomaismenettelyt yhdistetään ”yhden luokun toimintalupa” -järjestelmäksi. Lupaprosessia nopeutetaan myös parantamalla sähköistä asiointia, kohdentamalla ympäristöluvitukset tehokkaammin, parantamalla yhteistyötä esim. ennakkoneuvottelujen kautta.

4.3.8 Tuhkan hyötykäyttö maarakentamisessa (KÄSITTELY KESKEN)

Energiantuotannossa syntyvän tuhkan hyödyntämisen soveltumattomuus maarakentamisen asetuksessa estää tuhkan järkevän hyötykäytön. Tuhka joudutaan osittain viemään kaatopaikalle, vaikka se soveltuu maarakentamiseen. Tästä aiheutuvat kustannukset ovat noin 70 euroa/tonni kaatopaikalle läjitettäessä.

Ratkaisu:

Muutetaan maarakentamisen asetusta jätteiden hyötykäyttöä edistäväksi siten, että ympäristölle haitattomat tuhkat soveltuvat maarakentamisen raaka-aineeksi asetuksen mukaisella menettelyllä.

4.3.9 Maa-ainesjätteet ja jätteiden hyötykäytön lisääminen (UUSI EHDOTUS)

Rakentamisen ja purkamisen yhteydessä syntyy paljon vaaratonta jätettä, jota voitaisiin hyödyntää entistä laajemmin erilaisissa maarakentamiskohteissa. Nykyinen valtioneuvoston MARA-asetus (591/2006) käsittää ainoastaan tietyt jätteet ja hyödyntämiskohteet. Tällä hetkellä myös energiantuotannossa syntyvän tuhkan hyödyntämisen soveltumattomuus maarakentamisen asetuksessa estää tuhkan järkevän hyötykäytön. Toimimaton lainsäädäntö em. jätteiden osalta vaikeuttaa jätteiden hyödyntämistä, ohjaa arvokkaita raaka-aineita osin sijoitettavaksi kaatopaikolle ja aiheuttaa tarpeetonta liikennöintiä.

Ratkaisu:

Laajennetaan eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa annetun valtioneuvoston asetuksen (591/2006) mukaisia hyötykäyttökohteita kattamaan tuhkien, kuonien ja lietteiden käyttökohteissa, joissa ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Samalla on harkittava, onko tarkoituksenmukaisempaa säätää kokonaan uusi valtioneuvoston asetus koskemaan näiden jätteiden laatuvaatimuksia ja niiden hyödyntämisen edellytyksiä, sekä siirtää ne luvan sijasta ilmoituksen perusteella ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröitäväksi. Lisäksi on selvitettävä mahdollisuutta kansallisesti poistaa tietyn koostumuksen omaavilta tuhkilta, lietteiltä ja kuonilta jätestatus tai säätää niille helpotuksia jätelainsäädännön vaatimuksista. Puhtaiden maa-ainesten jätestatus on kokonaan poistettava. (Lähde: Tarastin raportti)

4.3.10 Pakkausasetuksen vastaanottoverkoston kohtuullistaminen (KÄSITTELY KESKEN, EDENNYT KOHTUULLISEEN SUUNTAAN)

Uusi pakkausasetus tiukentaa keräyspisteiden sijoittelua; pakkausjätteen keräyspiste tulee sijoittaa kauppapaikan yhteyteen alle 500 hengen taajamissa ja haja-asutusalueilla. Vaatimus keräyspisteiden perustamisesta kyläkauppojen yhteyteen sitoo vaaditusta 1850 aluekeräyspisteestä 420 pistettä paikkoihin, joissa pakkausjätteen kertymät ovat hyvin pieniä. Tämä ei juuri nosta pakkausten kierrätysastetta. Asetus tuo huomattavan kustannuslisän pakkaajille ja pakattujen tuotteiden maahantuojille, muttei nosta pakkausten kierrätysastetta.

Ratkaisu:

Luovutaan vaatimuksesta pakkausjätteen keräyspisteen sijoittamisesta kauppapaikan yhteyteen alle 500 hengen taajamissa ja haja-asutusalueilla.

4.3.11 Jätepuitedirektiivi ja kansallinen implementointi (KÄSITTELY KESKEN)

Suomessa ei ole tehty direktiivin mahdollistamia määrittelyjä jätteenäolon päättymisestä, joten jättemateriaaleja, joille ei ole EU-laajuisesti hyväksyttyä End of Waste-kriteeristöä, on erittäin vaikea saada kierrätyksen kautta tuote-statukseen. Tämä haittaa jätteen hyötykäyttöä ja kiertotalouden tavoitteiden toteutumista.

Ratkaisu:

Tulee luoda direktiivin ja jätelain 5 § mahdollistamat kansalliset määrittelyt jätteenäolon päättymisestä. Jätepuitedirektiivin mukaisesti voidaan esim. valtioneuvoston asetuksella kansallisesti

säätää end-of-waste -sääntelystä. Hyötykäyttö edellyttäisi myös julkisen kysynnän luomista materiaaleille. Tämä edellyttää hankintaosaamista sekä pitkäjänteistä etukäteissuunnittelua. Sääntelyn tulisi edistää turvallisten ja toimivien materiaalikiertojen kehittämistä ja ottaa huomioon, että aineen pitoisuus, olomuoto sekä käyttötapa vaikuttavat minkä tahansa aineen aiheuttamaan riskiin. Esimerkiksi jätteen luokittelun haitalliseksi tulisi perustua riskiperusteiseen arviointiin, ei pelkkään kemialliseen koostumukseen.

4.3.12 Viranomaisten käytännöt ja tulkinnat jotka liittyvät ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjätteen käsittelyyn (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Ongelma on viranomaisten neuvottomuus ja poikkeavat tulkinnat verrattuna esim. Ruotsiin, Saksaan tai Hollantiin, liittyen ns. fluffin eli metallinmurskauksesta syntyvän kevytjätteen käsittelyssä. Ratkaisua on haettu jo vuodesta 2010 ja edelleen esimerkiksi Kuusakoski Oy joutuu varastoimaan fluffia. Sitä on Kuusakosken toimesta varastoitu nyt n. 35 000 tonnia. Naapurimaissa, esimerkiksi Ruotsissa, asia on pystytty hoitamaan kevyemmällä tavalla ja fluffista on syntynyt energiayhtiöille hyvää raaka-ainetta.

Ratkaisu:

Viranomaisten yhteistyöllä YM, aVi ja ELY tulisi rakentaa ratkaisu, joka noudattaa keskeisten kilpailijamaiden ratkaisua (Ruotsi, Saksa, Hollanti). Näin kyseinen ongelma voitaisiin ratkaista viranomaispäätöksillä.

4.3.13 EU:n jätedirektiivi ja REACH-asetus (KÄSITTELY KESKEN)

Materiaali määrittyy liian helposti jätteeksi, jonka seurauksena se loppusijoitetaan. Hyötykäyttö tulisi tehdä kannattavammaksi, mikä edellyttää riskittömien hyötykäyttömuotojen tutkimista, käyttökohteiden luomista (julkisen rakennuskohteet) sekä osaltaan tuotteistamista.

Ratkaisu:

Jätedirektiivin tulisi tunnistaa jätteen ja ei-jätteen lisäksi materiaaleja, joita voidaan uusiokäyttää. Näiden osalta tulisi hyötykäyttömahdollisuuksia helpottaa jätedirektiivin ja REACH-asetuksen kansallisessa toimeenpanossa. Muutoksen seurauksena materiaalien uusiokäyttö helpottuisi ja materiaalilla voitaisiin korvata neitseellisiä materiaaleja.

4.3.14 REACH-asetuksen 1907/2006 lupamenettely (UUSI EHDOTUS)

REACH-asetus kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelystä ja rajoittamisesta sisältää listauksen ja lupamenettelyn eräistä luvanvaraisista aineista. Yrityksille tämä luvanhakemisprosessi on kallis, pitkä ja raskas hakemukseen tarvittavan tietopohjan osalta. Jatkossa tämä lista luvanvaraisista aineista tulee kasvamaan.

Ratkaisu:

REACHin lupaprosessia tulee keventää ja yksinkertaistaa. Hyvä suunta on meneillään oleva prosessi, jolla pyritään lupahakemuksen keventämiseen, kun ainetta käytetään pieniä määriä. Prosessissa haetaan mallia, jossa hakemukseen tarvittava tietomäärä olisi pienempi. Tätä syntyvää mallia voisi soveltaa kaikkiin lupahakemuksiin. REACHin lupaprosessiin vietävien aineiden valinnan tulee perustua aineen käytön riskeihin, ei suoraan aineen vaarallisuusluokitukseen. REACH lupaprosessista tulisi siirtyä enemmän käyttötapa/-kohde rajoituksiin.

5. Valvonta ja viranomaisten toiminta

5.1 Viranomaisten toiminta

Suuren osan hallinnollisesta taakasta muodostaa lupa- ja valvontaviranomaisten toiminta. Hallinnollista taakkaa pystytään keventämään merkittävästi kehittämällä viranomaisten toimintaa. Tämä edellyttää modernien järjestelmien ja työvälineiden käyttämistä, sähköisten palvelujen kehittämistä, valvonnan parempaa kohdentamista ja prosessien kehittämistä asiakkaiden tarpeita vastaaviksi. Monella toimialalla yhtiöt joutuvat raportoimaan usealle eri viranomaiselle samoja tietoja mutta eri työkaluin, mikä aiheuttaa turhaa päällekkäisyyttä. Viranomaisten pitäisi hyödyntää digitaalista tiedon käsittelyä ja yhdenmukaistaa raportointityökaluja.

5.2 Puutteelliset järjestelmät

Monien valvontaviranomaisten valvonnassaan käyttämät järjestelmät ja välineet ovat vanhentuneita ja puutteellisia. Viranomaisen ei pysty tarkastuksen aikana tarkistamaan tarkastuksen kohteen tietoja ja työvälineenä voi olla kynä ja paperi. Siksi yrityksiä veloitetaan säilyttämään lupa-asiakirjoja ja muita dokumentteja toimipisteessä. Usein pienet puutteet johtavat kirjallisten selvitysten tekemiseen ja asiakirjojen lähettämiseen viranomaiselle.

Viranomaisten järjestelmien on oltava sellaisia, että havainnot voi kirjata ja perusasiat tarkistaa helposti tarkastuksen aikana. Tämä vähentää yritysten ja viranomaisten tekemää hallinnollista työtä ja tarkastuskäynneillä voidaan keskittyä olennaisiin asioihin.

5.3 Riskinarviointi

Viranomaisten järjestelmällisellä riskien arvioinnilla ja laiminlyönneistä seuraavien toimenpiteiden oikealla mitoittamisella voidaan vähentää merkittävästi yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Jos viranomaisen ei tee riskien arviointia, valvonta kohdistuu pääosin vastuullisesti toimiviin yrityksiin ja usein toiminnan laadun kannalta epäolennaisiin asioihin.

Velvoite riskien arviointiin on kirjattava viranomaistoimintaa koskeviin lakeihin. Tarkastusten painopiste on siirrettävä yleistarkastuksista riskien arviointiin perustuviin tarkastuksiin.

5.4 Palveluprosessit

Viranomaisprosessit on usein suunniteltu viranomaisten omien järjestelmien ja toimivaltuuksien ehdoilla. Tämä tekee prosesseista asiakkaan kannalta aikaa vieviä ja monimutkaisia. Prosesseja on johdonmukaisesti kehitettävä niin, että lähtökohtana asiakkaan tarpeet ja palvelu voidaan järjestää mahdollisimman laajasti yhdellä luukulla.

5.5 Viranomaisille laaditut ohjeet

Valvontaviranomaisille laadittavia ohjeita tehtäessä on kiinnitettävä huomiota riskinarviointiin ja lain tarkoitukseen. Ohjeiden aiheuttama hallinnollinen taakka lisääntyy merkittävästi, jos tulkinnot tehdään supistavasti ja valvonta ohjataan pääosin vastuullisesti toimiviin yrityksiin.

5.6 Tulkintojen yhdenmukaistaminen

Suuri osa viranomaisvalvonnasta toteutetaan alueellisesti ja esimerkiksi rakentamiselle ja omavalvonnalle asetettavat vaatimukset vaihtelevat.

Moni yritys joutuu tekemään erilaiset suunnitelmat tai toteuttamaan erilaisia rakenteita eri kunnissa ja alueilla. Viranomaistulkintoja on yhdenmukaistettava ja varmistettava, että toiminta on mahdollisimman yhdenmukaista eri puolilla maata.

5.7 Valitusasioiden käsittelyn tehostaminen erityisesti kaava- ja ympäristöasioissa (UUSI EHDOTUS)

Kaava-asioissa rajataan **valitusoikeus asianosaisille**, silloin kun kyse on hankekaavapäätöksestä.

Kaava- ja ympäristöasioissa **rajataan valitusoikeutta** niin, että vain kuulemisvaiheessa **muistutuksen tehneet** saavat valittaa (voi kaventaa valittajien piiriä ja parantaa muutoksenhaun ennakoitavuutta).

Kaava- ja ympäristöasioissa otetaan käyttöön **korkeimman hallinto-oikeuden valituslupajärjestelmä**.

6. Liikenne

6.1 Hankintasopimusten muutosehdot (KÄSITTELY KESKEN)

Joukkoliikennelain perusteella tehtäviin joukkoliikenteen hankintasopimukseen on sisällytetty kohtuuttomia muutosehtoja. Kohtuuttomat ehdot liikenteen muutoksista ja muissa hankinta-asiakirjojen ehdoissa johtavat siihen, että viranomaiset voivat tehdä kesken sopimuskauden yksipuolisesti kohteeseen muutoksia, jotka johtavat siihen, että kohde muuttuu yritykselle taloudellisesti kannattomaksi. Viranomaiset eivät usein varmista rahoituksen olemassaoloa ennen joukkoliikenteen kilpailutuksen käynnistämistä.

Viranomaisten omavaltainen kohteiden tarjousten jättämisen jälkeen muuttaminen ja supistaminen romuttaa yritysten tekemien tarjousten ansaintalogiikan. Yrityksille on ylipäänsä raskasta laatia tarjouksia esim. koko aupungin liikenteestä, ja tarjousten tekoon käytetyt resurssit menevät hukkaan viranomaisen yksipuolisesti supistaessa liikennettä tai jopa luopuessaan koko kohteesta tarjouskilpailun jälkeen.

Ratkaisu:

Viranomaissääntelyn eli hankinta-asiakirjojen parantaminen mm. siten, että viranomaisen ei saa yksipuolisesti tehdä kohteeseen merkittäviä muutoksia sopimuskauden aikana. Viranomaisen tulee sitoutua kilpailutettavien kohteiden hankintaan ja varmistaa rahoituksen riittävyys ennen kilpailutuksen käynnistämistä.

6.2 Tarjoajien valinta (KÄSITTELY KESKEN)

Joukkoliikennelain mukaan tarjoajat on kaksivaiheisessa menettelyssä valittava sekä tarjoajien soveltuvuus yksivaiheisessa menettelyssä arvioitava ennalta ilmoitettuja, tarjoajien taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen, tekniseen suorituskykyyn, ammatilliseen pätevytyteen liittyviä taikka muita objektiivisia ja syrjimättömiä perusteita noudattaen.

Tarjouskilpailussa tulee sulkea pois liikenteenharjoittaja, jolla ei ole teknisiä, taloudellisia tai muita edellytyksiä hankinnan toteuttamiseksi, tai joka on syyllistynyt julkisista hankinnoista annetussa laissa mainittuihin rikoksiin.

Yksityiskohtaisemmat ja yhteneväiset vähimmäisvaatimukset laissa mainituille tarjoajien taloudellisille, toiminnallisille ja rahoituksellisille edellytyksille puuttuvat. Sen vuoksi tarjouskilpailuihin voi nyt osallistua sellaisia yrityksiä, joiden osalta jo etukäteen tiedetään, että taloudelliset ja muut voimavarat eivät mahdollista kohteen tai kohteiden liikenteen aloittamista. Tämä tilanne on puolestaan johtanut pikahankintoihin tai uusiin tarjouskilpailuihin.

Ratkaisu:

Joukkoliikenteen lupaehtoja ja niiden valvontaa tulee tehostaa siten, että lupaviranomaiset voivat tehokkaasti puuttua harmaan talouden eri ilmiöihin. Tämä edellyttää eri valvontaviranomaisten välistä tiivistä yhteistyötä. Lupaviranomaisen toimintaa voidaan tehostaa ja järkevöittää merkittävästi esimerkiksi siten, että joukkoliikennelupien valvonnassa valvontaviranomaiset voisivat käyttää Verohallinnon harmaan talouden selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityksiä samaan tapaan kuin tavaraliikennelupien valvonnassa.

6.3 Ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa (KÄSITTELY KESKEN)

Eri viranomaistahot vaativat lainsäädännön perusteella joukkoliikennehankinnoissa jopa ajoneuvo- tai liikennöintikohdekohtaisia kulutustietoja, joilla ei ole käytännössä mitään tosiasiallista merkitystä. Kulutustieto vaihtelee automerkeittäin, auton iän, kohteen laadun yms. ominaisuuksien mukaan.

Ratkaisu:

Viranomaisten tulkintaan ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa annetun lain 3 §:n osalta tulisi vaikuttaa siten, että energiakulutuksen osalta riittää yritystason tarkastelu – eli ei vaadittaisi liikennöintikohde- tai autokohtaista seurantaa.

6.4 Autoliikennealaa koskevat toimilupa-asiat

6.4.1 Joukkoliikennelupa, tavaraliikennelupa – luvat tulisi pidentää 5 vuodesta 10 vuoteen (KÄSITTELY KESKEN, ETENEMÄSSÄ HYVÄÄN SUUNTAAN)

Ammattimainen henkilöiden kuljettaminen tiellä linja-autolla korvausta vastaan on sallittu joukkoliikenneluvan, reittiliikenneluvan tai kutsujoukkoliikenneluvan perusteella. Joukkoliikennelupa on voimassa viisi vuotta. Liikennelupien uudistaminen viiden vuoden välein on yrityksille iso hallinnollinen haaste ja kustannuserä (lupamaksut, vakavaraisuuden osoittaminen jne.). Suurin maksu tulee jokaista ajoneuvoa kohden hankittavasta ELYn oikeaksi todistamasta lupajäljennöksestä. Esimerkiksi 135 linja-auton yritykselle liikennelupien uusiminen maksaa n. 9.800 euroa joka viides vuosi.

Ratkaisu:

Joukkoliikennelakia ja tavaraliikennelakia tulee muuttaa niin, että liikenneluvat myönnetään kymmeneksi vuodeksi. sääntelyn taustalla vaikuttava EU-sääntely mahdollistaisi tämän. Muutoksen myötä yritysten hallinnollinen kustannustaakka pienenesi ja lupaviranomaisen resursseja vapautettaisiin vuosittaisen liikenneluvan edellytysten valvonnan tehokkaaseen suorittamiseen.

7. Kaavoitus

7.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki - vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset (KÄSITTELY KESKEN)

Laissa ohjataan vähittäiskaupan suuryksikköjen (>2000 k-m²) sijoittumista siten, että ne tulee ensi sijassa sijoittaa kaupunkien keskusta-alueille. Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja ja suuryksiköiden enimmäismitoitus on osoitettava maakuntakaavassa. Edellä kuvatut vaatimukset vaikeuttavat keskeisten kauppapaikkojen hankintaa, hidastavat kaavoitusmenettelystä johtuen uusien kaupan yksikköjen rakentamista sekä vaikeuttavat huomattavasti uusien toimijoiden tuloa markkinoille. Erityisesti päivittäistavarakaupan markkinoilla, joista yli 50 % muodostuu >2000 k-m² yksiköiden myynnistä, aiheuttaa 9 a luku merkittävän kilpailuhaitan.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) on lausunnossaan 22.8.2014 sekä kahdessa aiemmassa selvityksessään (1/2011 ja 3/2013) katsonut suuryksikkösäätelyn olevan ongelmallinen sekä paremman säätelyn periaatteiden että terveen ja toimivan kilpailun kannalta erityisesti päivittäistavarakaupassa. Myös EU:n komissio ja OECD ovat kiinnittäneet kriittistä huomiota Suomen vähittäiskaupan säätelyn nykytilaan.

Ratkaisu:

Kaupan suuryksikön määritelmä tulisi korottaa 5 000 kerrosneliömetriin. Vaatimuksesta sijoittaa suuryksiköt keskusta-alueille tulisi luopua. toimenpiteillä edistettäisiin päivittäistavarakaupan kilpailua ja vähennettäisiin kaupan alaan kohdistuvaa hallinnollista rasitetta.

7.2 Kiinteistöjen käyttötarkoituksen muuttaminen (UUSI EHDOTUS)

Pääkaupunkiseudulla noin miljoona neliötä pitkäaikaisesti tyhjää toimistotilaa, joihin ei ole alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaavaa kysyntää. Kohteet ovat rakennetussa infrassa, hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella ja alueilla, joista voisi muodostua viihtyisiä asuinympäristöjä lähialueineen.

Mistä ongelma johtuu?

Yksittäisten virkamiesten vallankäytöstä -virkamies voi halutessaan vaatia liian kalliita ratkaisuja tai viivyttää hanketta vaatimalla jatkuvasti lisäselvityksiä. Kaavoittajan/kaupungin haluun ohjata markkinoita –kaavoittaja ei halua sallia käyttötarkoituksen muutoksia vedoten aluesuunnitteluun, jossa alueelle on suunniteltu lähinnä työpaikkoja.

Ratkaisu

Ongelman ratkaisemiseksi maankäyttö- ja rakennuslaissa tulisi säätää seuraavista asioista:

- kaavapäätösten määräajoin tapahtuvasta tarkistamisesta, jolla samalla sallittaisiin tarvittavat käyttötarkoituksen muutokset rakennuskannassa
- kiinteistönomistajan kaava-aloiteoikeudesta, joka kattaisi myös käyttötarkoituksen muutokset erityisesti pysyväisluontoisissa kiinteistöjen vajaakäyttötilanteissa
- rakennuslupia ja kaavamenettelyä koskevasta sitovasta käsittelyajasta, jolla aloite käyttötarkoituksenmuutokseksi on käsiteltävä ja tarvittavat päätökset tehtävä (1 vuosi)

8. Markkinointi ja mainonta

8.1 TV- ja radiomainonnan rajoittaminen (UUSI EHDOTUS)

Lähtökohtaisesti laillisesti myytäviä tuotteita tulee voida mainostaa ja markkinoida. Mainonnan sääntely ja mainonnan rajoittaminen saattaa joissain erityistapauksissa olla painavista yhteiskunnallisista syistä perusteltua, mutta ongelma on siinä, että rajoitukset voivat aiheuttaa kilpailuhaittaa Suomessa toimiville yrityksille. Esimerkiksi tv- ja radiomainontaa on rajoitettu, kun taas Internet ei ole samalla tavoin rajoitusten piirissä.

Ratkaisu:

Sääntelyä tulisi tarkastella ja tältä osin sitten lieventää ja luottaa yritysten itsesääntelyyn. Esimerkki toimivasta itsesääntelystä on lääkeala.

8.2 Alkoholimainonta (KÄSITTELY KESKEN)

Mainontaan kohdistuvat rajoitukset heikentävät Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä, työllisyyttä ja vientimahdollisuuksia. Lisäksi ne syövät mainosrahoitteisten medioiden rahoituspohjaa ja sitä kautta mahdollisuuksia investoida kotimaisiin luoviin sisältöihin. Koska internetin verkkomainontaa ei käytännössä ole mahdollista rajoittaa (esimerkiksi YouTube), nettimainostajat saavat kilpailuetua kotimarkkinoilla toimiviin yrityksiin verrattuna.

Ratkaisu:

Poistetaan mietojen alkoholijuomien mainonnan aikarajoitukset televisiosta (mainoskielto klo 07-22 välillä). Kumotaan viimeisin alkoholimainontaa koskeva lainmuutos, joka on koettu laajasti ylilyönniksi (laki 152/2014). Luotetaan yritysten itsesääntelyyn.

8.3 Lääkkeiden markkinointi (KÄSITTELY KESKEN)

Lääkeyritys saa markkinoida reseptilääkkeitä vain lääkäreille ja apteekkien farmaseuttisen koulutuksen saaneelle henkilökunnalle. Hoitotiimeissä olevat sairaanhoitajat jäävät markkinoinnin yhteydessä annettavan, työssään olennaisen informaation ulkopuolelle. Lääkkeiden markkinoinnista säädetään direktiivissä ja sen pohjalta säädetyssä lääkelaisissa. Lääkelain muotoilussa on kyse direktiivin kansallisesta tulkinnasta – tulkinta ei ole kaikissa maissa yhtä tiukka.

Ratkaisu:

Mahdollisuus hoitotiimien informoimiseen voitaisiin varmistaa direktiivin (2001/83/EY) sallimissa rajoissa tekemällä kaikki terveydenhuollon ammattilaiset kattava poikkeus reseptilääkkeiden markkinoinnin kieltoa koskevaan lääkelain 91 a §:ään.

9. Sopimus- ja elinkeinovapaus

9.1 Laki vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista (ASIA HOIDETTU, LAKI KUMOTTU)

10 Yhtiölainsäädäntö

10.1 Listayhtiöiden kvartaaliraportointia koskeva helpotus käyttöön (ASIA HOIDETTU)

10.2 Pienten konsernien vapauttaminen konsernitilinpäätöksen laatimisesta (ASIA HOIDETTU)

10.3 Mikroyrityshelpotukset täysimääräisesti käyttöön (ASIA HOIDETTU)

10.4 Työnantajan raportointivelvoitteet (KÄSITTELY KESKEN)

Valtaosa palvelualan yrityksistä on pk-yrityksiä. Erityisesti pk-yrityksiin kohdistuu hallinnollista taakkaa erityyppisistä raportointivelvollisuuksista, joita edellyttävät useat toimivat kuten KELA, Tilastokeskus, Työsuojelurahasto, Verottaja, jne. Esimerkiksi yrityksen maksamien palkkojen määrää joudutaan pahimmillaan pk-yrityksissä raportoimaan noin 6-8 kertaa vuodessa eri viranomaistahoille näiden tahojen käyttämiä omia formaatteja noudattaen.

Ratkaisu:

Pk-yritysten raportointivelvollisuuksia ja raportointimääriä pienennetään kehittämällä yrityksille ns. yhden sähköisen raportointiluokun periaate. sähköisestä portaalista kaikki tietoa tarvitsevat viranomaiset voisivat halutessaan hakea vastaavaa tietoa, ilman että yrityksiä veloitetaan niitä uudelleen toimittamaan. tämän lisäksi tulee ottaa aktiiviseen tarkasteluun kaikki ne lait, joissa asetetaan velvoitteita työnantajille tehdä ilmoituksia tai toimittaa tietoja eri viranomaisille tai muille tahoille. tarpeettomat ja osin päällekkäiset ilmoitusvelvollisuudet tulee poistaa. Esimerkiksi sosiaalivakuutuslainsäädäntöä tulee selkiyttää siten, että työnantajien ilmoittamat palkkatiedot riittävät viranomaisille.

10.5 Toimintakertomuksen tilintarkastusvelvollisuuden poistaminen (ASIA HOIDETTU)

10.6 Yrityssaneerauslain päivittäminen (UUSI EHDOTUS)

Yhtiön oman ja vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen uudelleenjärjestelyyn yrityssaneerauksessa on oltava myös Suomessa käytettävissä kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla tunnetut ja yleisesti käytetyt keinot. On erittäin tärkeää, ettei Suomi jää odottamaan komission direktiiviehdotuksen (Directive of the European Parliament and of the Council on preventive restructuring frameworks, second chance and measures to increase the efficiency of restructuring, insolvency and discharge procedures and amending Directive 2012/30/EU (COM 2016 723 final, 2016/0359 COD) mahdollisesti ja todennäköisesti useita vuosia kestävää käsittelyprosessia ja lopullista hyväksymistä, vaan ryhtyy oma-aloitteisesti saattamaan lainsäädäntöään kilpailukykyiseksi.

Ratkaisu:

Tarvittavien lainsäädäntömuutosten arviointityön aloittamista tulee kiirehtiä ja asian valmistelu tulee aloittaa pikaisesti.

10.7 Julkiset hankinnat ja kilpailu – tarjouskilpailun voittaneen yrityksen velvoite tilata rikosrekisteriotteita hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä (UUSI EHDOTUS)

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 80 §:ssä edellytetään, että hankintayksikkö sulkee päätöksellään ehdokkaan tai tarjoajan tarjouskilpailun ulkopuolelle, jos sen tiedossa on, että ehdokas tai tarjoaja tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävä henkilö on rikosrekisteristä ilmenevällä lainvoimaisella tuomiolla tuomittu lainkohdassa luetelluista rikoksista rangaistukseen.

Näyttönä siitä, että tällaista poissulkuperustetta ei ole käsillä, toimii oikeusrekisterikeskukselta tilattava rikosrekisterinote kaikista relevanteista henkilöistä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tällaisia henkilöitä olisivat yrityksen pää- tai toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja, hallituksen puheenjohtaja, nimen-kirjoittaja, prokuristi, yhdistyksen puheenjohtaja, yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoimen yhtiön yhtiömies ja kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies. Tarjouskilpailun voittanut yritys saattaa siten joutua tilaamaan rikosrekisterinotteet kenties kymmenistä, jopa sadoista henkilöistä, mikä aiheuttaa henkilöiden suostumuksen hankkimisineen yrityksille suuren hallinnollisen taakan. Myös rikosrekisterinotteet vastaanottavalle ja tarkastavalle hankintayksikölle aiheutuu hallinnollista taakkaa.

Sääntelyä tulisi keventää niin, että keventämättä tai lieventämättä 80 §:ssä lueteltuja poissulkuperusteita helpotettaisiin yrityksen mahdollisuuksia näyttää toteen, ettei mikään lainkohdan tarkoittama poissulkuperuste täyty. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi niin, että riittävää on yrityksen vakuutus siitä, että ketään relevanteista henkilöistä ei ole tuomittu lainkohdassa tarkoitettusta rikoksesta rangaistukseen. Rikosrekisteriote toimitettaisiin vain sellaisesta henkilöstä, jonka osalta hankintayksikön on syytä epäillä vakuutuksen paikkansa pitävyyttä. Mikäli tätä ei pidettäisi riittävänä, voitaisiin edellyttää, että rikosrekisterinote toimitetaan aina esimerkiksi toimitusjohtajasta, hallituksen puheenjohtajasta, yhdistyksen puheenjohtajasta, yksityisestä elinkeinonharjoittajasta, avoimen yhtiön yhtiömiehestä ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisesta yhtiömiehestä; muista vain, jos on edellä mainittuun tapaan syytä epäillä vakuutusta heidän osaltaan.

10.7.1 Kilpailu ja määräävä markkina-asema päivittäistavarakaupassa (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Kilpailulain säännöksen mukaan elinkeinonharjoittaja, jonka markkinaosuus päivittäistavarakaupan vähittäismyynnissä Suomessa on vähintään 30 prosenttia, on määräävässä markkina-asemassa Suomen päivittäistavarakaupan markkinoilla ilman, että relevanteja markkinoita tarvitsee näyttää toteen. Päivittäistavarakaupan markkinoihin kuuluvat säännöksen mukaan sekä vähittäismarkkinat että hankintamarkkinat. Hankintamarkkinat taas ovat kansainväliset, mikä asettaa säännöksen määritelmän erikoiseen valoon. 30 prosentin markkinaosuusraja on myös poikkeuksellisen alhainen muodostaakseen määräävän markkina-aseman. Sääntelytapa on siis kaikkiaan eurooppalaisittain poikkeava ja aiheuttaa Suomen päivittäistavarakaupan suurimmille toimijoille epäsuhtaisen kilpailuhaitan eurooppalaisilla päivittäistavarakaupan markkinoilla.

Ratkaisu:

Säännös tulisi kumota. Kilpailulaissa säädetty yleinen määräävän markkina-aseman määrittely ja sen väärinkäyttökielto soveltuvat sellaisenaan myös päivittäistavarakauppaan ilman toimialakohtaisen sääntelyn tarvetta. Näyttötaakka määräävän aseman muodostumisesta tietyillä maantieteellisillä ja hyödykemarkkinoilla tulee säilyttää kilpailuviranomaisille. Jos säännöstä ei poisteta kokonaisuudessaan, sen luoma presumptio määräävästä markkina-asemasta pitäisi voida vastaanäytöllä kumota. Minimissään ainakin kansainväliset hankintamarkkinat on poistettava säännöksen piiristä. Mahdollisiin ongelmiin elintarvikeketjun kauppataivoissa voidaan puuttua itsesääntelyn keinoin. Tästä esimerkkinä on 2013 lanseerattu eurooppalainen itsesääntelyjärjestelmä, jota Suomessa hallinnoi Keskuskauppakamarin alainen Elintarvikeketjun kauppatalautakunta. Mahdolliset kilpailuongelmat voitaisiin ratkaista selkeämmin, täsmällisemmin ja joustavammin myös vapaaehtoisilla käytännesäännöillä (code of conduct).

11. Palveluala

11.1 Tilaajavastuulainsäädäntö ja ulkomaiset alihankkijat (KÄSITTELY KESKEN)

Tilaajavastuulainsäädännön sisältöä tulisi täsmentää/kohtuullistaa logistiikka- ja kuljetusalan yritysten osalta. Nyt lain soveltaminen ulkomaalaisiin alihankkijoihin kansainvälisissä kuljetuksissa aiheuttaa alan yrityksille runsaasti hallinnollista taakkaa tilaajavastuulain edellyttämien dokumenttien keräämisen muodossa. Ongelmana on se, että kaikissa maissa, joista suomalaiset yritykset alihankintatoimintaa ostavat, ei edes ole olemassa sellaisia viranomaistahoja, jotka Suomen lainsäädännön edellyttämiä dokumentteja pystyisivät tuottamaan. Lisäksi lain soveltaminen ulkomaalaisiin alihankkijoihin on hyvin epäselvä lainsäädännössä, eikä käy suoranaisesti ilmi itse laista tai lain pohjana olevasta hallituksen esityksestä ja sen perusteluista.

Ratkaisu:

Ensisijaisesti kansainväliset kuljetukset tulisi rajata lainsäädännön ulkopuolelle. Lisäksi lakia tulisi yhtä lailla selkeyttää sen osalta, mikä on valvontaviranomaisten soveltamisala. Toissijaisena ehdotetaan selvitysvelvollisuuden rajaamista ja kohtuullistamista suhteessa Suomessa tehtävän kuljetusmatkan pituuteen. Jälkimmäisen esityksen perusteena on se, että jos esimerkiksi suomalainen toimija ostaa venäläiseltä toimijalta kuljetustoimeksiannon välille Lappeenranta-Moskova, josta noin 18 km tapahtuu Suomen rajojen sisällä. Tästä kuljetusmatkasta suomalainen tilaaja on velvollinen hankkimaan tilaajavastuulain perusteella ulkomaalaiselta alihankkijalta tilaajavastuulain mukaisen dokumentaation.

11.2 Tavaraliikennelain suhde tilaajavastuulainsäädäntöön (KÄSITTELY KESKEN)

Laki kaupallisista kuljetuksista maantieliikenteessä (Tavaraliikennelaki) sisältää tilaajavastuun osalta omia pykäläitä, joiden sisältö on yleistä tilaajavastuulakia tiukempi.

Ratkaisu:

Ehdotetaan lakien selkiyttämistä niin, että tavaraliikennelaista poistetaan tilaajavastuulakia koskevat pykälät ja ne siirretään osaksi yleisen tilaajavastuulain sisältöä.

11.3 Telealan kiristytvä sääntely (KÄSITTELY KESKEN)

Teleyrityksiin kohdistuvaa sääntelyä tulisi keventää ja selkeyttää sen perusteettoman lisäämisen sijaan. Lisääntynyt kilpailu ja direktiiveistä ilmenevä tavoite ennakkosääntelyn vähentämisestä markkinoiden kehittyessä kilpailullisempaa suuntaan ei näy nykyisessä lainvalmistelussa. Säännöksiä on valmisteltu ja valmistellaan edelleen menneeseen maailmaan, ja ne soveltuisivat aikaan, jolloin kilpailun vapauttaminen aloitettiin 1980-luvulla. Sääntely ei ole linjassa markkinoiden nykyisyyden ja tulevaisuuden kehityksen kanssa, koska viestintätavoissa on tapahtunut muutos: Puhelut ja tekstiviestit siirtyvät globaaleihin sosiaalisen median viestipalveluihin sekä kiinteähintaisia datayhteyksiä hyödyntäviin älypuhelimien ja tablettien sovelluksiin. OTT-palveluiden (verkon yli ladattavien palveluiden, esim. Netflix) voimakas kasvu on osaltaan vaikuttanut hintojen alenemiseen. Dataliikenteen jatkuva kasvu edellyttää mittavia verkkoinvestointeja. Sääntelykannustimet uupuvat, mutta velvoitteet lisääntyvät ja niitä harkitaan jatkuvasti lisää.

Ratkaisu:

Lainvalmistelijoiden tehtävänä on seurata vastuulleen kuuluvan sääntelyn ajantasaisuutta. Näiden tulisi nykyistä rohkeammin arvioida sitä, onko sääntelyä vielä tarvetta pitää voimassa ja onko se

välttämätöntä sillä tavoiteltaviin päämääriin nähden. Lisäksi tulisi jatkuvasti arvioida mahdollisuutta purkaa alakohtaista erityissääntelyä ja siirtyä yleissääntelyyn.

11.4 Digitaalisten sisämarkkinoiden sääntely – kansalliset säädökset vs. globaalit käytännöt (KÄSITETLY KESKEN)

Digitaalisiin markkinoihin liittyvää sääntelyä kohdistetaan kotimaisiin toimijoihin ja samaan aikaan yritykset toimivat digitaalisilla markkinoilla sujuvasti yli maarajojen. Kotimaisten toimijoiden toimintavaltuuksia rajoitetaan, mutta samaan aikaan kansainväliset toimijat saavat kilpailuetua, sillä heihin kohdistuu ainoastaan kansainväliset sopimukset.

Ratkaisu:

Digitaalisten markkinoiden lainsäädäntöä tulisi yhtenäistää EU-talousalueella. Lisäksi kotimaista sääntelyä tulisi arvioida ja katsoa, mitkä sääntelyn osa-alueet aiheuttavat kansainvälisille toimijoille merkittävää kilpailuetua suhteessa kotimaisiin yrityksiin.

11.5 Luova työ ja työaikalainsäädäntö (KÄSITTELY KESKEN)

Keskeisin haitallisin sääntely erityisesti luovien alojen yrityksissä liittyy työaikalainsäädäntöön. Nykyinen työaikalainsäädäntö on vanhaa ja perustuu teollisen tuotantotyön vaatimuksiin. Työaika on 8-16 ja 37,5 tuntia viikossa. Tämä ei vastaa millään tasolla luovien alojen työ- ja toimintatapaa, vaan aiheuttaa hallinnollista taakkaa erityisesti työajanseurantajärjestelmiin liittyvien investointien ja siihen käytetyn raportointiajan muodossa. Lisäksi hallinnollista taakkaa aiheuttaa se, että luovat alat ovat olleet työsuojeluviranomaisten erityispainopisteenä tähän liittyen.

Ratkaisu:

Voimassa olevaa työlainsäädäntöä tulisi muuttaa tukemaan paremmin tietualan yritysten ja luovien alojen yritysten tarpeita ja työn tekemistä. Mainittujen alojen osalta tulisi lain sisällössä soveltaa esimerkiksi vuosityöaikaäsitettä, joka vastaisi paremmin alan työskentelytapoihin ja toimintakulttuuriin.

11.6 Kuljetusten valvonta (UUSI EHDOTUS)

Kuntien valvonta koskien elintarvikekuljetuksia tulee siirtää valtiolle. Kuntien järjestämistä vastuulla oleva elintarvikevalvonta valvoo elintarvikkeiden kuljetuksia ja niihin liittyvän lainsäädännön toteutusta. Tällä hetkellä kuntien elintarvikevalvonnan toiminnassa on havaittavissa selkeitä menettelytapaoeroja, jotka haittaavat erityisesti kuljetus- ja logistiikka-alan yrityksiä, jotka tyypillisesti toimivat usean kunnan ja valvontaviranomaisen toimivalta-alueilla.

Ratkaisu:

Eviran tulisi yhdenmukaistaa kuntien elintarvikevalvonnan toimintatapoja ja toimintaperiaatteita nykyistä tehokkaammin. Valvonta tulee siirtää valtiolle.

12. Media-ala

Hallinnollista taakkaa ja kustannuksia aiheuttava haitallinen sääntely painottuu televisioalaan ja heikentää suomalaisten tv-toimijoiden kilpailukykyä suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin.

12.1 Kuvaohjelmien luokittelu- ja merkintävelvoitteet (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Televisiossa lähetettävä ohjelmisto on luokiteltava ja varustettava ikäraja- ja sisältömerkinnöillä kuvaohjelmalain (710/2011) mukaisesti. Vastuu kustannuksista on televisioyrittäjällä. Ohjelmien tarjoamisesta on lisäksi tehtävä ilmoitus Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille. Ohjelmia saa luokitella ainoastaan instituutin hyväksymä koulutettu luokittelija.

Ratkaisu:

Päivitetään kuvaohjelmalaki vastaamaan toimintaympäristön muutoksia. Kehitetään itsesääntelyä.

12.2 Taajuusmaksut (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Viestintävirasto perii tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) nojalla erilaisia viranomaismaksuja, muun muassa taajuusmaksuja. Maksuihin käytettävä raha on televisiotoinnassa pois ohjelmasisältöjen tuottamisesta tai hankkimisesta.

Ratkaisu:

Viestintävirasto tulisi saada kokonaisuudessaan valtion budjettiin.

12.3 Tekijänoikeuden luovutuksia koskeva erityissääntely (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Tekijänoikeuden luovutuksensaaja ei saa muuttaa teosta eikä luovuttaa hankkimaansa oikeutta toiselle, ellei toisin ole sovittu. Digitaalisessa toimintaympäristössä aineistojen muuttaminen ja oikeuksien edelleen luovutus ovat säännönmukaista toimintaa.

Ratkaisu:

Kumotaan teosten muuttamista ja oikeuksien edelleen luovutusta koskeva tekijänoikeuslain kielto­säännös (28 §).

12.4 Vapaakappaleaineistojen luovutusvelvollisuus (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Laki kulttuuriaineistojen tallettamisesta ja säilyttämisestä (1433/2007) velvoittaa julkaisijat toimittamaan omalla kustannuksellaan laissa säädetyn määrän vapaakappaleita painetuista lehdistä, kirjoista ja pienpainatteista sekä verkkojulkaisut Kansalliskirjastolle. Käytännön toteuttamisesta painotuotteiden osalta huolehtivat kirjapainot.

Ratkaisu:

Arvioidaan lain toimivuus ja kustannustehokkuus toimintaympäristön muutokset huomioon ottaen. Lievennetään luovutusvelvollisuutta ottaen huomioon, että painoissa tehdään yhä enemmän yhden tai muutaman kappaleen painoksia.

12.5 Televisiotoiminnan valvontamaksut (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Muun kuin alueellisen toimiluvan haltijan on suoritettava Viestintävirastolle televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain nojalla vuotuinen 16 000 euron valvontamaksu kutakin toimiluvan mukaista televisio-ohjelmistoa kohden.

Ratkaisu:

Poistetaan valvontamaksut kaupalliselta televisio- ja radiotoiminnalta.

13. Majoitus- ja ravintola-ala

Matkailu- ja ravintola-alaa koskevaa sääntelyä vähennettäessä voidaan puuttua ainakin seuraaviin asioihin:

13.1 Yökahvilana toimimisen ilmoitusmenettely poistettava (ASIA HOIDETTU JA MAHDOLLISESTI JATKOSSA KOKO AUKIOLO VAPAUTETAAN)

13.2 Määräaikaisen anniskeluluvan hakeminen (KÄSITTELY KESKEN)

Määräaikaisen anniskeluluvan hakemisesta on siirryttävä osittain ilmoitusmenettelyyn, jos yrityksellä on toistaiseksi voimassa oleva anniskelulupa.

- Vuosittain toistuva lyhytaikainen yleisötilaisuus
- Lyhytaikainen cateringtarjoilu
- Asiakkaalle tarjottava ohjelmapalvelu

13.3 Mahdollisuus lähettää tieto korjauksen tekemisestä sähköisesti (KÄSITTELY KESKEN)

Elintarvike- ja rakennusviranomaiset voivat vaatia yritystä korjaamaan havaitun puutteen. Tällä hetkellä havaitun puutteen korjaaminen todennetaan useimmiten paikan päällä tehtävällä tarkastuksella.

Ratkaisu:

tilannetta tulisi muuttaa siten, että vaaditun puutteen korjaamisen todentamiseen on tarjottava sähköinen mahdollisuus (asiakirjat, valokuva yms.).

13.4 Suunnitelmien yhdistäminen (KÄSITTELY KESKEN)

Matkailu- ja ravintolayrityksessä on tehtävä mm. elintarvikkeiden ja tupakan myymisen omavalvontasuunnitelma, anniskeluun liittyviä suunnitelmia, pelastussuunnitelma ja kuluttajaturvallisuuslain mukainen turvallisuusasiakirja.

Ratkaisu:

Nämä suunnitelmat on voitava yhdistää sähköiseen tietokantaan, jossa yrityksestä kertova osuus on yhteinen ja josta jokainen viranomainen voi tarkistaa omiin toimintavaltuuksiinsa liittyvän alueen. Velvoitteesta säilyttää asiakirjoja fyysisesti on luovuttava.

13.5 Ulkotarjoilualueen perustamisen helpottaminen (KÄSITTELY KESKEN)

Terassin perustamisen osalta elinkeinonharjoittaja joutuu asioimaan useiden eri viranomaisten kanssa.

Ratkaisu:

Lupaprosessit ja menettelyt tulisi yhdistää siten, ettei elinkeinonharjoittajan tarvitse asioida useiden viranomaisten kanssa, vaan lupaprosessi voidaan hoitaa yhdellä asiointikerralla.

13.6 Postilaki (KÄSITTELY KESKEN)

Voimassa oleva kansallinen postilakisäädäntö tulee uudistaa vastaamaan paremmin digitalisaation vaikutuksia, kuluttajien ja yritysten tarpeiden muutoksia sekä postimarkkinoiden nykytilaa, jossa postinjakelu on EU-direktiivin mukaisesti avattu kilpailulle. Perinteisen postimäärän laskutrendi kiihtyy lähivuosina, kun myös julkisen sektorin asiointi alkaa suurella mittakaavalla digitalisoitua. Nykyisiä yleispalvelun vaatimuksia on arvioitava kuluttajien käyttäytymisen muuttuessa ja kirjemäärien vähentyessä radikaalisti.

Ratkaisu:

Lainsäädännön tulee turvata postin peruspalvelut, mutta postinjakelun velvoitteita ja lainsäädäntöä pitää sovittaa digitaalisen yhteiskunnan kehitykseen. Postitoimintaan kohdistuvaa erillissäätelyä tulee vähentää. Ratkaisulla tulee varmistaa laadukas yleispalvelu sekä posti- ja logistiikkaverkon toimivuus koko maassa ilman valtiontukea tai muuta ulkopuolista rahoitusta.

13.7 Lupahakemuksiin ja ilmoituksiin liitettävien tietojen vähentäminen (KÄSITTELY KESKEN)

Viranomaisen menettelytapaa lupa- ja ilmoitusprosessien osalta tulisi muuttaa. Tiedoista, jotka viranomainen voi selvittää itse viran puolesta, ei tulisi vaatia liitteitä. Ohessa listausta tällaisista lupa- ja ilmoitusasioista.

- anniskelulupa
- kuluttajaturvallisuuslain mukainen ilmoitus
- ilmoitus elintarvikehuoneiston perustamisesta
- tupakan myyntilupa

14. Lääketeollisuus

14.1 Laki lääkkeiden velvoitevarastoinnista (VALMISTELUA EI KÄYNNISTETTY)

Laki velvoittaa lääkeyrityksiä varastoimaan 3,6 tai 10 kuukauden kulutusta vastaavan määrän valmistamiaan tai maahantuomiaan lääkevalmisteita. Varastojen avulla huolehditaan lääkehuollon toimivuudesta, jos lääkkeiden saatavuudessa Suomeen on ongelmia.

Laki itsessään on edelleen perusteltu, mutta sen mukaiset varastot ovat liian suuret. Ne myös koskevat lääkkeiden saatavuuden turvaamisen kannalta liian suurta osaa markkinoilla olevista lääkeaineista ja -valmisteista. Lääkeyritysten lain edellyttämiin varastoihin sitoutunut pääoma on noin 200 miljoonaa euroa. Laki ei myöskään anna yrityksille mahdollisuutta reagoida riittävän nopeasti markkinoilla tapahtuneisiin muutoksiin (esim. valmiste siirtyy lääkevaihtoon tai häviää sairaanhoitopiirin tarjouskilpailun), kun varastointivelvoite määräytyy edellisen vuoden myyntien perusteella.

Joissain tapauksissa Suomen kansallinen varastointivelvoite voi myös toimia esteenä lääkkeen markkinoille tuomiseen. Poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautuminen on edelleen tarpeellista, mutta lain tulisi huomioida nyky maailma ja lääkeyritysten olisi pystyttävä pitämään liiketoimintansa kannattavana. Lain avulla tulisi varautua sekä lääkkeiden normaalissa saatavuudessa esiintyviin lyhytaikaisiin häiriöihin että pidempiaikaisiin poikkeusoloihin.

Ratkaisu:

Sosiaali- ja terveysministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea sekä lääketeollisuus pohtivat parhaillaan, millaisiin kriiseihin lainsäädännöllä varaudutaan ja

minkälainen varastointivelvoitteen piiriin kuuluvan lääkevalikoiman tulisi olla. Lain muutosten lähtökohtana on löytää yhteinen käsitys kriisivalmiuden tarpeista ja nykyisestä kansainvälistyneestä sekä nopeasti vaihtelevasta markkinatilanteesta. Näiden pohjalta tulisi lyhentää varastointiaikoja ja supistaa varastoitavien lääkkeiden lukumäärää niin, ettei velvoitevarastointi aiheuta teollisuudelle kohtuuttomia kustannuksia tai estä lääkkeiden tuloa markkinoille.

15. Hyvinvointiala

15.1 Optikon itsenäistä ammatinharjoittamista rajoittava säädös estää toimivan näönhuollon työnjaon (UUSI EHDOTUS)

Suomessa on lähes miljoona aikuisikäistä, erilaisen silmäkirurgisen operaation läpikäynyttä tai hyvässä hoitotasapainossa olevaa kroonista silmäsairautta sairastavaa henkilöä, jotka tällä hetkellä täysin tarpeettomasti joutuvat hakeutumaan esimerkiksi silmälasejaan rutiininomaisesti uusiinsa erikoislääkärin vastaanotolle. Jokaisesta käynnistä maksetaan lisäksi täysin tarpeeton erikoislääkäripalkkion Kela-korvaus. Asetuksen 16 §:n optikon itsenäistä ammatinharjoittamista rajoittava säädös on pahasti vanhentunut ja toimivan näönhuollon työnjaon ja hoitoketjujen esteenä. Vastaavia rajoitteita ei ole muissa Pohjoismaissa eikä niille ole lääketieteellistä perustetta.

Nykymuodossaan säännös tuottaa lisäksi aluehallintovirastojen ja Valviran käsiteltäväksi vuosittain joukon täysin tarpeettomia kanteluja optikon ammattioikeuksien ylityksistä silmien terveydentilan seurantaan ja kuvantamiseen liittyvien palvelujen yleistyessä optikkoliikkeissä.

Ratkaisu:

Ehdotetaan säädöstä muutettavaksi siten, että optikko voisi määrätä itsenäisesti silmälasit:

- 1) yli kahdeksanvuotiaalle henkilölle;
- 2) henkilölle, jolle on suoritettu silmämunaan kohdistunut leikkaus ja jonka hoito on katsottu päättyneeksi;
- 3) henkilölle, jolla on erikseen selvitetysti silmälääkärin hoidossa ja seurannassa oleva silmäsairaus; sekä
- 4) henkilölle, jonka näön tarkkuus silmälaseilla on normaali.

Havaitessaan viitteitä mahdollisesta silmäsairaudesta laillistettu optikko olisi velvollinen ohjaamaan henkilön ilman aiheutonta viivytystä silmälääkärin tutkimuksiin.

Muutos mahdollistaisi nykyistä laajemman yhteistyön julkisen terveydenhuollon palvelutuotannon sellaisilla osa-alueilla (mm. diabeetikoiden silmänpohjakuvaukset, glaukoomaseuranta, kaihin hoitokäytännöt), joilla optikkoliikkeiden tarjoamien silmäntutkimuspalveluiden markkinahinta on alle puolet julkisen terveydenhuollon tuotantokustannuksesta.

Kuluttajan kannalta muutoksella saadaan aikaan lisää matalan kynnyksen kustannustehokkaita lähipalveluja ja lisää valinnan vapautta terveyspalveluihin. Muutos vapauttaisi julkisen silmätautien hoidon rutiininomaisista seurantatutkimuksista, jolloin resursseja voisi keskittää sellaisten sairauksien hoitoon, joita ei voida tehdä muualla kuin silmäklinikalla.

15.2 Toimipaikkojen tarkastukset (KÄSITTELY KESKEN)

Yhden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön tarkastus vie suhteellisen paljon aikaa mm. matkojen vuoksi. Lisäksi tarkastus kuormittuu sellaisten tarkastusten vuoksi, jotka voisi suorittaa kevyemmin menettelyin

Ratkaisu:

Yksi mahdollisuus tarkastusten keventämiseen on tehostaa omavalvontaa. Käytännöksi voidaan luoda esimerkiksi samankaltainen toimintamalli kuin kuntien rakennustarkastuksessa. Rakennustarkastuksessa merkittävin tarkastuskohde on työmaan tarkastuspöytäkirja, jossa vastaava mestari tai erikoistyöstä vastaava nimikirjoituksellaan vahvistaa, että on toimittu ohjeiden mukaan. Vastaavasti terveydenhuollon toimintayksikössä tulee vaatia sisäinen tarkastus, joka päivätään ja allekirjoitetaan vastaavan johtajan tms. toimesta. Tarkastuksesta tulee laatia pöytäkirja, joka voi olla määrämuotoisesti Valviran mallitarkastuslausunnon kaltainen. Tämä tarkastuspöytäkirja tulisi esittää Valviralle / AVI:lle lupahakemuksen tai muutoksen yhteydessä. Omavalvonnasta voisi jatkossa avata mitä kaikkea se tarkoittaa käytännössä: laatu järjestelmävaatimus, dokumentaatio, säännöllisyys, jatkuvan kehittämisen periaate, poikkeamien raportointi ja ennaltaehkäisevät toimet jne.

15.3 Hyvinvointialaa koskevat lupa-asiat

15.3.1 Itsenäisten ammatinharjoittajien toimiluvat (KÄSITTELY KESKEN)

Itsenäiset ammatinharjoittajat ja ammatinharjoittajayhtiöt joutuvat tekemään erillisen ilmoituksen aluehallintovirastolle kaikkia niitä palveluntuottajan yksiköitä varten joissa toimivat. Tämä kuormittaa lupaviranomaisia ja palveluntuottajia sekä hankaloittaa ammatinharjoittajien liikkumista saman palveluntuottajan eri puolella aluetta sijaitsevista toimintayksiköissä. Toimittaessa useamman aluehallintoviraston alueella on toiminnan harjoittamista varten haettava lupa Valviralta.

Ratkaisu:

Itsenäisten ammatinharjoittajien ja ammatinharjoittajayhtiöiden tulisi voida ilmoittaa toiminnastaan taikka hakea toimilupa toiminnalleen palveluntuottajakohteisesti ilman jokaisen palveluntuottajan toimintayksikön erillistä yksilöintiä. Toimilupamenettelyissä voisi nykyistä tehokkaammin selvittää hyvän laadun indikaattoreita hallinnollisesti turhien kysymysten sijaan.

15.3.2 Uuden toimintayksikön toimilupa (KÄSITTELY KESKEN)

Toimilupakäsittely suoritetaan täysimääräisesti aina uuden toimintayksikön osalta, mikä yhdessä pitkien käsittelyaikojen kanssa aiheuttaa merkittäviä taloudellisia kustannuksia toimijoille.

Ratkaisu:

Yhdellä pääpalveluntuottajan toimiluvalla pitää voida perustaa myös uusia toimintayksiköitä.

15.3.3 Terveyspalvelualan palveluntuottajan työntekijämääräykset (KÄSITTELY KESKEN)

Valvova viranomainen on tulkinnut, että toimilupa tietylle palvelualalle voidaan myöntää, mikäli palvelua tuottaa vähintään yksi työsuhteinen henkilö tai vähintään neljä ammatinharjoittajasuhteista henkilöä. Edellä mainittu edellytys vaikeuttaa henkilöstöressurssien joustavaa käyttöä, minkä lisäksi vaatimus voi olla tarpeettoman haastava toteuttaa pienissä toimintayksiköissä, joissa tietylle palvelualalle ei ole jatkuvaa ja säännöllistä kysyntää, jolloin edellytys ei ole myöskään potilaiden edun mukaista.

Ratkaisu:

Työsuhteisuutta ei tule edellyttää.

15.3.4 Toimilupien päällekkäiset ja pitkät käsittelyajat (KÄSITTELY KESKEN)

Päällekkäisyyksiä toimilupahallinnossa on esimerkiksi kliinisen mikrobiologian osalta, jossa toimilupa sanotun palvelun tuottamiseen haetaan Valviralta. Luvan edellytyksenä on, että aluehallintovirasto on hyväksynyt sanotun toimintayksikön kliinisen mikrobiologian laboratoriksi, jota varten aluehallintovirasto pyytää lausunnon Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta. Edellä mainitun kaltainen päällekkäisyys toimilupahallinnossa on omiaan viivästyttämään toimilupakäsittelyä ja aiheuttaa ylimääräisiä hallinnollisia kustannuksia.

Ratkaisu:

Vastaavia tilanteita tulisi purkaa ja siirtyä ”yhden luukun” periaatteeseen mahdollisimman kattavasti.

15.3.5 Sairaanhoidajien rajattu lääkkeenmääräämisoikeus (UUSI EHDOTUS)

Valviran ohjeistuksen mukaisesti kirjallisen määräyksen oikeudesta antaa vastaava lääkäri siinä terveyskeskuksessa, johon sairaanhoitaja on palvelusuhteessa. Kun sairaanhoitopiiri hoitaa alueensa terveyskeskuksen päivystyspalvelut ja sairaanhoitaja on sairaanhoitopiirin palveluksessa, määräyksen antaa sairaanhoitopiirin johtava lääkäri. Näin ollen yksityisen työnantajan palveluksessa olevilla sairaanhoitajilla ei ole rajattua lääkkeenmääräämisoikeutta siinäkään tapauksessa, että työntekijä olisi siirtynyt julkisen sektorin palveluksesta yksityisen sektorin palvelukseen vastaavaan työhön. Lääkkeen määräämisestä annetun asetuksen (1088/2010) 5 §:ssä mainittua rajausta ei tehdä.

Ratkaisu:

Rajattu lääkkeenmääräämisoikeus tulee toteuttaa tehtävien eikä työnantajisuuden perusteella.

15.4 Sosiaalipalveluala**15.4.1 Sosiaalipalveluiden tuotantoon liittyviä alan erityislainsäädännöstä tulevia yritystoimintaa haittaavia lainkohtia: (UUSIA EHDOTUKSIA)**

Lastensuojelulain (417/2007) 59 §:n mukaan lastensuojelun asuinyksikössä saadaan hoitaa yhdessä enintään seitsemää lasta ja nuorta. Asuinyksikössä tulee lain mukaan olla vähintään seitsemän hoito- ja kasvatustehtävissä toimivaa työntekijää. Kyseistä lainkohtaa on tulkittu siten, että kyseiset seitsemän työntekijää tulee olla palveluntuottajan palveluksessa jo esimerkiksi uutta yksikköä käynnistettäessä vaikka yksikössä olisi alkuvaiheissaan huomattavasti vähemmän lapsia.

Ratkaisu:

Säännöksen muuttaminen siten, että palveluntuottajan palveluksessa edellytetään olevan palveluita käyttävien lasten ja nuorten määrän edellyttämä määrä työntekijöitä (suhdeluku 1:1).

15.4.2 Erityisryhmien asumispalvelun asumista koskevat vuokrasopimukset

Erityisryhmien asumispalvelut järjestetään pääsääntöisesti avohuollon palveluna siten, että asiakkaat vuokraavat käytössään olevan huoneen ja osan yhteisistä tiloista huoneenvuokralain mukaisin vuokrasopimuksin. Noudatettavaksi tulevat näin ollen kaikki huoneenvuokralain ehdot esimerkiksi asunnon irtisanomisesta. Tämä voi johtaa tilanteeseen, että palveluntuottaja ei saa

omistamaansa huonetta seuraavan asiakkaan käyttöön, vaikka edellisen asukkaan hoivan tarve olisi päättynyt.

Ratkaisu:

Huoneenvuokralaissa tulee mahdollistaa se, että palveluntuottaja voi edellyttää vuokrasopimuksen tekemisen yhteydessä vuokrasopimuksen voimassa ololta sitä, että sopimus on voimassa niin kauan kuin hoivantarve on olemassa.

15.4.3 Erityisryhmien asumispalvelua koskevien laatu- ja suunnitteluohjeiden sitovuus

Erityisryhmien asumispalveluun liittyen on viime vuosina muodostunut käytännöksi, että uusia kohteita rakennettaessa ja vanhoja kohteita peruskorjattaessa otetaan kohteen toimiluvan saamisen ehdoksi se, että rakentamisessa noudatetaan ns. Ara suunnitteluohjeita sekä ns. laatusuosituksien suosituksia esimerkiksi huonekoon osalta. Tämä haittaa ja voi aiheuttaa tarpeettomia kustannuksia esimerkiksi vanhojen kiinteistöjen peruskorjauksen osalta. Näissä saatetaan joutua tekemään lisäkustannuksia aiheuttavia ratkaisuja vain siksi, että kyseiset vaatimukset täytetään ilman että niiden täyttämistä olisi merkittävää hyötyä tuleville asiakkaille.

Ratkaisu:

Kyse on normeihin perustumattomasta toimintatavasta. Normien joustavampi tulkinta aluehallintoviranomaisten taholla on mahdollinen ja tilannetta voitaisiin helpottaa käymällä nykyistä aktiivisempaa keskustelua valvovan viranomaisen, palveluntuottajien ja asiakkaita sijoittavien kuntien kesken tapauskohtaisesti tarvittaessa. Yhteisenä tavoitteena tulee olla käyttökelpoisten tilojen hyödyntäminen niiden elinkaaren loppuun.

Myös ministeriön ja valtakunnallisesti valvonnasta vastaavan Valviran ohjauksella voidaan edesauttaa tarkoituksenmukaisten tapauskohtaisten menettelyiden aikaansaamista.

16. Elintarvikkeet

Maa- ja metsätalousministeriössä on aloitettu elintarvikelain kokonaisuudistus. Uudistuksen tavoitteena on vähentää lainsäädännöstä elintarvikealan toimijoille ja valvontaviranomaisille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa vaarantamatta kuitenkaan elintarvikeeturvallisuutta. Uudistuksella pyritään myös parantamaan elintarvikelain käytettävyyttä jäsentämällä nykyisen lain lukuisista muutoksista johtuvaa hajanaisuutta. Kyse on kokonaisuudituksesta, jossa lakia tarkastellaan kokonaisuutena yksittäisten säännösten muuttamisen sijaan. Elintarvikelain uudistuksen yhteydessä arvioidaan myös lain nojalla annetut alemman asteiset säädökset. Elintarvikelain uudistuksen yhteydessä otetaan huomioon aluehallinnon uudistus. Elintarvikelain uudistuksen ajatuksena on mahdollistava lainsäädäntö, jossa korostuu riskiperusteisuus.

Suomessa elintarvikealan toimijoiden ja viranomaisten vuoropuhelu on aina ollut mutkatonta, mutta viime aikoina on huomattu viranomaistahon selvästi aikaisempaa palvelualttiimpi ja myönteisempi asenneilmapiiri ja ponnistelu toimialan menestykseksi. Tämä on selkeästi näkyvissä paitsi elintarvikelain kokonaisuudistuksen uudistamisen yhteydessä, myös viranomaisten myönteisessä asenteessa elintarvikeviennin edistämisessä.

16.1 Asetus kalan nosto- ja pyyntipäivän ilmoittamisesta (HOIDETTU)

16.2 EU:n elintarviketietoasetusta (1169/2011) pidemmälle menevät kansalliset säädökset (KÄSITTELY KESKEN)

EU:n elintarviketietoasetuksen edellytti komissiolta vaikutustenarviointeihin perustuvia kertomuksia elintarvikkeiden alkuperämaamerkintävelvoitteiden laajentamisesta. Kertomusten päätelminä komissio totesi vapaaehtoisen merkitsemisen olevan toimivin ratkaisu kuluttajan riittävän tiedonsaannin takaamiseksi. Monissa EU-maissa, myös Suomessa, on laadittu kansallisia lakialoitteita alkuperämerkintöjen laajentamiseksi, minkä katsotaan heikentävän EU:n sisämarkkinoiden toimintaa.

Ratkaisu:

Kannustetaan edelleen vapaaehtoisten merkintöjen tekemiseen, arvioidaan huolellisesti valmisteilla olevan kansallisen asetuksen kustannusvaikutuksia ja vaikuttavuutta.

17. Vireillä olevaa EU-sääntelyä, johon tulisi kiinnittää jatkossa huomiota

Päivitetty sääntelyselvityksemme käsittelee pääosiltaan kansallista lainsäädäntöä ja sen sujuvoittamista, mutta olemme poimineet mukaan myös muutamia sellaisia EU -tason sääntelyesimerkkejä, joihin on syytä kiinnittää jatkossa huomiota niiden mahdollisesti sisältämien hallinnollisen taakan ja kustannusten vuoksi.

17.1 Komission 15.7.2015 ehdotus energiamerkintädirektiivin uusimisesta (UUSI EHDOTUS)

15.7.2015 annettu komission ehdotus energiamerkintädirektiivin uusimisesta. Ehdotuksen mukaan säädös annettaisiin asetuksena direktiivin sijaan. Tavoitteena on uudistaa merkintää sekä vahvistaa sisämarkkinoita.

Asetusehdotuksen ongelmia ja ratkaisuehdotukset:

- a) Ehdotuksen mukaan perustetaan EU-laajuinen tuotetietokanta (Product database) (artikla 8). Yritysten vastuulla olisi ylläpitää tietokannan tietoja. Tietokanta sisältäisi sekä julkista tietoa että tietoa vain markkinavalvontaviranomaisille. Julkista tietoa olisivat mm. mallimerkintä, kaikki identtiset mallit, sähköinen energiamerkki ja tuotetiedot (product information sheet). Tietokannan vaatimuksenmukaisuustiedot (markkinaviranomaisia varten) esim. tekninen dokumentaatio ja liittyvät testiraportit tai vastaavat tiedot.
Ongelma: Tällainen tietokanta olisi valtava hallinnollinen taakka valmistajille sekä maahantuojille mutta myös markkinavalvontaviranomaisille. Tietokanta ei ratkaise markkinavalvontaan liittyviä ongelmakohtia eikä dokumenttivalvonnalla voida korvata fyysisiä tuotetestauksia.
Ratkaisu: Tuotetietokannasta (Product database) tulee luopua sen tuoman valtavan hallinnollisen taakan vuoksi. Markkinavalvonnassa havaittu ongelma mallimerkinnän ja siihen liittyviin identtisiin malleihin oleva tieto, tulisi hoitaa ilman massiivista tuotetietokantaa ja tätä tietoa tulisi toimittaa vain markkinaviranomaisten tietoon. Nykyinen käytäntö on, että tekninen dokumentaatio annetaan markkinavalvonnalle pyydettyäessä. Tätä käytäntöä tulisi jatkaa.
- b) Soveltamisalan mahdollinen ”laajennus” sisältäisi tuotteen lisäksi järjestelmän ja palvelun.
Ongelma: on epäselvää, minkälaisia toimintoja laajennus koskisi.

Ratkaisu: Koska on epäselvää, mitä soveltamisalan laajennus tarkoittaa, tulee siitä luopua.

- c) Uudelleenskaalauksen (artikla 7) periaatteena on, että tuotteita ei kuuluisi luokkiin A ja B, kun uusi merkintä tulee voimaan vaan, että kymmenen vuoden sisällä tuotteita olisi näissä luokissa.

Ongelma: Tämä periaate ei kuitenkaan toimi pitkäikäisille tuoteryhmille (esim. talotekniikan tuotteet). Eikä näin ollen antaisi merkinnän tavoitteen mukaisesti hankintaa ohjaavaa tietoa.

Ratkaisu: Uudelleenskaalauksen tärkein kriteeri on se, että se tehdään mahdollisemman harvoin, enintään kymmenen vuoden välein. Koska tuotteet ovat hyvin erilaisia ja niiden elinkaari ja tuotekehityssykli vaihtelee, ”one size does not fit all”, jolloin tuoteryhmäkohtaisesti tulee harkita luokituksen lähtötaso.

- d) **Ongelma:** Uudelleenskaalausta (artikla 7) ei ole synkronoitu Ecodesign-direktiivin minimivaatimusten kanssa.

Ratkaisu: Uudelleenskaalaus tulee synkronoida Ecodesign-direktiivin minimivaatimusten kanssa.

17.2 Tekijänoikeusdirektiivi 2001/29/EY (UUSI EHDOTUS)

Tekijänoikeusdirektiivi 2001/29/EY artikla 5 (2)(b) perustaa jäsenvaltioille oikeuden säätää yksityisen kopioinnin poikkeuksesta tekijänoikeuteen edellyttäen että oikeudenhaltijoiden suoritetaan sopiva hyvitys tekijänoikeudella suojattujen teostensa käytöstä ("fair compensation"). EU:n oikeuskäytännössä (mm. Padawan, C-467/08) ja direktiivissä (mm. resitaaleissa) korvauksen kriteeriksi on esitetty yksityisestä kopioinnista aiheutuva vähäistä suurempi haitta. Haittaa ei kuitenkaan ole määritelty joten riittävän korvauksen peruste on EU:ssa epäselvä ja siten käsitteestä ei ole muodostettu yleiseurooppalaista yhdenmukaista tulkintaa. Sen seurauksena EU-direktiivin kansalliset hyvitysmaksuratkaisut ovat kirjavia ja vaikeuttavat mm. laiteperusteisten hyvitysmaksujen suorittajiksi joutuvien yritysten liiketoiminnan ennakoitavuutta.

Suomessa tekijänoikeudellinen yksityisen kopioinnin hyvitysmaksujärjestelmäjärjestelmä uudistettiin 2015 alkaen korvaamalla laitepohjainen järjestelmä valtion talousarviosta maksettavalla korvauksella. Ratkaisu oli merkittävä edistysaskel elektroniikkateollisuuden ja digitaalisten markkinoiden rakentaessa uutta pohjaa tulevaisuuden liiketoiminnalle, samalla kun se mahdollisti kestävän ja hallinnollisesti kevyemmän tavan tarjota yksityisestä kopioinnin haitasta johtuvaa korvausta luovan työn tekijöille. Samalla kun kehitys on ollut Suomessa erittäin myönteinen, myös tämän ratkaisun juridista perustelua rasittaa muun muassa tekijänoikeusdirektiivin käsitteellinen avoimuus. Oikeustila haitan suhteen tulisi selkiyttää, mikäli yksityisen kopioinnin hyvityksestä halutaan edelleen keskustella. Määritelmällisen perustan puuttuessa sen osalta miten haitta käsitetään, mikä on korvattava haitta ja milloin haitta jää vähäisyytensä takia suorittamatta, hyvitysmaksusta ei voida varsinaisesti puhua yksityisestä kopioinnista johtuvan haitan korvaamisena vaan järjestelmä toimii subventiojärjestelmänä, jossa hyvitysmaksukertymän tavoite asetetaan ja se suoritetaan luovan työn tekijöille heidän kulloinkin määrittämät rahoitustarpeet huomioiden. Ongelma perustuu siis EU-säädökseen avoimuuteen. Kansallisella sääntelyllä toki pystytään vaikuttamaan ongelman ratkaisemiseksi, mutta se on tähän asti jätetty syystä tai toisesta tekemättä.

Ratkaisu:

Lainsäätäjän onnistunut määritelmä toisi selkeyttä kansallisen hyvitysmaksujärjestelmän, ja samalla se toimisi myönteisenä esimerkkinä EU:ssa.

EU:n tekijänoikeusdirektiiviä uudistettaessa suomalainen budjettiperusteinen hyvitysmaksujärjestelmä tulisi pyrkiä lanseeraamaan EU:ssa yleiseksi. Tämä ratkaisisi yritysten sisämarkkinoilla kokemat haasteet tehokkaasti.

17.3 EU:n arvopaperimarkkinasäntely: markkinoiden väärinkäyttöasetus MAR (Market Abuse Regulation) (UUSI EHDOTUS)

MAR-asetuksen 596/2014) mukainen liikkeeseenlaskijan johtohenkilöiden transaktioraportointi (MAR 19 artikla) on voimaantulonsa 3.7.2016 myötä heikentänyt arvopaperimarkkinoiden tehokkuuden ja toimivuuden kannalta olennaista sijoittajainformaation laatua fragmentoimalla pörssitiedottamisen vakiintunutta käytäntöä.

Ratkaisu:

EU:n komission tulisi käynnistää REFIT-/paremman säntelyn agendan yhteydessä MAR:n ongelmallisimpien osien uudelleenarviointi.

17.4 EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679): Artikla 83 mukaisen hallinnollisen sakon määrääminen (UUSI EHDOTUS)

Tietosuoja-asetuksen artikla 83 asettaa tietosuojaviranomaisen toimivallan alaisuuteen oikeuden määrätä tietosuoja-asetuksen rikkomisesta enimmäissakkona enintään 20 000 000 € tai 4 % yrityksen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta sen mukaan kumpi näistä määristä on suurempi. Asetus antaa viranomaiselle myös merkittävää harkintavaltaa, mitä tulee kyseisen hallinnollisen seuraamuksen määräämiseen. Suomalaiselle viranomaiselle näin merkittävän julkisen vallan käyttäminen hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisessä on vierasta. Tyypillisesti toimivalta vastaavien seuraamusten määräämiselle on tuomioistuimella. Ratkaisuna tämä on johdonmukaisempi myös Suomen perustuslaissa vahvistetun vallan kolmijakoperiaatteen kanssa (PL 3§).

Ratkaisu:

Komission tulisi antaa jäsenvaltiolle liikkumavaraa oman oikeusperinteensä mukaisen hallinnollisen seuraamusjärjestelmän toteuttamiselle, edellyttäen että jäsenvaltioiden omien sääntöjen soveltamisella on vastaava vaikutus kuin valvontaviranomaisen määräämillä hallinnollisilla sakoilla olisi. Suomen tapauksessa tämä merkitsisi, että tuomioistuin määräisi hallinnollisen sakon tietosuojaviranomaisen esityksestä.